

B&B
VIŠJA STROKOVNA ŠOLA

Diplomsko delo višješolskega strokovnega študija
Program: Ekonomist
Modul: Komercialist – asistent v mednarodnem
poslovanju

ZAVAROVANJE IN IZTERJAVA PLAČIL V GRADBENIŠTVU

Mentor: Dr. Rok Mencej
Lektorica: Andreja Rauch

Kandidatka: Nina Podgoršek

Kranj, julij 2011

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorju g. Roku Menceju za nasvete in pomoč pri pisanju diplomske naloge.

Posebna zahvala gre Matiju Perku in Poloni Ropret Klevišar za pomoč pri računalniški obdelavi.

Zahvaljujem se tudi lektorici Andreji Rauch, ki je lektorirala mojo diplomsko nalogo.

IZJAVA

»Študentka Nina Podgoršek izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom dr. Roka Menceja.«

»Skladno s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorski in sorodnih pravicah dovoljujem objavo tega diplomskega dela na spletni strani šole.«

Dne 05. 07. 2011

Podpis: Nina Podgoršek

POVZETEK

V tej diplomski nalogi bom predstavila problem plačilne nediscipline, zakonodajo na področju plačil, instrumente zavarovanja plačil kot tudi metode preverjanja plačilne nediscipline. Na koncu diplomske naloge bo predstavljen tudi praktičen primer, vezan na neplačila.

Gospodarska kriza je v zadnjih letih pustila posledice tudi v slovenskem gospodarstvu. Gradbeništvo se še vedno nahaja v težki situaciji, iz katere se zaenkrat ne vidi izhoda.

Plačilna nedisciplina v gospodarstvu, negospodarstvu in tudi na preostalih področjih predstavlja enega največjih problemov. Na zmanjšanje plačilne nediscipline lahko vplivamo z urejenim pravnim sistemom, primernimi zakoni za to področje in dobro razvitim informacijskim sistemom. Sloveniji bo največjo korist prinesel nov zakon (ZPreZP), če se bodo državni organi in ustanove držali zakona.

Podjetja so zaradi različnih vzrokov prisiljena poslovati tudi z družbami, ki so neredni plačniki in pogosto zamujajo s plačili svojih obveznosti. Strah pred izgubo strank podjetja pogosto odvrča od tega, da bi se sistematično spopadla z izterjavo terjatev. Učinkovito upravljanje terjatev lahko bistveno pripomore k zmanjšanju zamud s plačili in težav z dolžniki.

Če kupec ne izpolni svoje obveznosti, oslabi upnikova sredstva oziroma poveča njegove dolgove, kar posredno oslabi finančno moč podjetja. Na zmanjšanje kreditnega tveganja lahko neposredno vplivamo z ocenjevanjem bonitete kupcev.

KLJUČNE BESEDE

- plačilna nedisciplina
- pravni sistem
- obvladovanje terjatev
- izterjava terjatev
- upravljanje terjatev

ABSTRACT

My thesis presents the problem of lack of payment discipline, legislation on payments, insurance of payments instruments and methods of verification of payment defaults. The thesis concludes with a practical example, based on our family enterprise.

The economic crisis has in recent years influenced Slovenian economy in many ways. Construction business is still in a difficult situation from which currently no way out is to be seen.

Payment indiscipline in the economy, non-commercial and other sectors is one of the biggest problems of Slovenian economy. The decrease in payment defaults can be impacted by the regulated legal system, appropriate laws in this area and well-developed information system. The greatest benefit of the new law (ZPreZP) will be achieved if the public authorities and institutions comply with this law. Companies are for various reasons forced to do business with companies that are irregular payers of their obligations. Fear of losing customers discourages companies from approaching to debt recovery systematically. Effective claims management can significantly help to reduce payment delays and problems with debtors.

If the buyer fails to fulfill its obligations, it weakens the asset or increases the creditor's debts, which indirectly weakens the financial strength of companies. The decrease in credit risk can be directly influenced by the credit rating of customers.

KEYWORDS

- payment indiscipline
- legal system
- claims monitoring
- debt recovery
- claims management

KAZALO

1	UVOD.....	1
1.1	PREDSTAVITEV PROBLEMA	1
1.2	PREDSTAVITEV OKOLJA.....	1
1.3	PREDPOSTAVKE IN OMEJITVE.....	2
1.4	METODE DELA	2
2	PLAČILNA NEDISCIPLINA	3
2.1	PLAČILNA NEDISCIPLINA V SLOVENIJI.....	3
2.2	GOSPODARSKA KRIZA V GRADBENIŠTVU.....	6
3	ZAKONSKA UREDITEV PLAČIL.....	7
3.1	OBLIGACIJSKI ZAKONIK (OZ).....	7
3.2	ZAKON O GOSPODARSKIH DRUŽBAH (ZGD 1)	8
3.3	ZAKON O PRISILNI PORAVNAVI, STEČAJU IN LIKVIDACIJI (ZPPSL) IN NJEGOVA SPREMEMBA (ZPPSL-A).....	8
3.4	ZAKON O FINANČNEM POSLOVANJU PODJETIJ (ZFPPOD).....	9
3.5	EVROPSKA DIREKTIVA 2000/35/CE	11
3.6	ZAKON O PREPREČEVANJU ZAMUD PRI PLAČILIH (PPREZP)	12
4	KREDITNO TVEGANJE IN INSTRUMENTI ZAVAROVANJA TERJATEV.....	14
4.1	IZTERJAVA DOLGOV	16
4.2	TEHNIKE IZTERJAVE DOLGOV	17
4.2.1	UPRAVLJANJE TERJATEV	17
4.2.2	NOTRANJA IN ZUNANJA IZTERJAVA	18
4.2.3	TELEFONSKA IZTERJAVA.....	18
4.2.4	IZTERJAVA DOLGOV Z DETEKTIVI	19
4.2.5	IZVRŠBA.....	20
4.2.6	E – IZVRŠBA.....	20
5	METODE PREVERJANJA PLAČILNE NEDISCIPLINE	21
5.1	BONITETA PODJETJA	21
5.1.1	POMEN BONITETE PODJETJA	21
5.1.2	PRESOJA BONITETE PODJETJA	22
6	PRIMER REŠEVANJA PLAČILNE NEDISCIPLINE V PRAKSI	22
6.1	PAN ELEKTRONIK, D. O. O.	22
6.2	SCT, D. D.....	25
6.3	PROJEKT LETALIŠČE MARIBOR.....	26
7	ZAKLJUČEK	28
	LITERATURA IN VIRI.....	30
	KAZALO PRILOG.....	32
	KAZALO SLIK	32
	KRATICE IN AKRONIMI.....	33

1 UVOD

Za diplomsko nalogo Zavarovanje in izterjava plačil v gradbeništvu sem se odločila, ker sem zaposlena v družinskem podjetju PAN elektronik, d. o. o., ki ima dolgoletno tradicijo montaže in servisiranja tehničnega varovanja. Ker naša dejavnost spada v širši okvir gradbeništvu po standardni klasifikaciji dejavnosti, smo se bili v zadnjih treh letih kljub dobri pozicioniranosti podjetja v Sloveniji primorani spopasti s svetovno gospodarsko krizo in z njo povezanim neplačevanjem izvedenih del.

Dejstvo je namreč, da kljub vse boljši dostopnosti informacij o bonitetah podjetij in blokadah transakcijskih računov v Sloveniji zaradi nestabilne gospodarske situacije prihaja do povečanja zamud in neplačil v gradbenem sektorju.

1.1 PREDSTAVITEV PROBLEMA

Plačilna nedisciplina se je zaradi gospodarske krize, v kateri so se znašla tudi gigantska podjetja, in poka nepremičninskega balona v gradbeništvu v zadnjih dveh letih povečala do te mere, da plačil ne zagotavljajo niti ustaljeni instrumenti zavarovanja plačil. Neplačilo izvedenih del podizvajalcem v gradbeništvu je samo prva domina v vrsti propada podjetij v gradbeništvu. Neplačila imajo za posledico zmanjšano plačilno sposobnost podjetja, likvidnost podjetja in sposobnost financiranja drugih projektov in s tem povezanim razvojem in rastjo podjetja.

Posel, ki ga je naše družinsko podjetje sklenilo z gradbenim podjetjem SCT, d. d. za dobavo in vgradnjo tehnoloških sistemov za objekt potniškega terminala letališča Maribor, je ob podpisu pogodbe leta 2009 glede na pogodbeno vrednost predstavljal 60 % letne realizacije našega podjetja. Že ob sklenitvi pogodbe so bili v pogodbo vključeni določeni instrumenti zavarovanja plačila, saj bi že eventuelno delno neplačilo ali plačilo z večjo zamudo najprej ogrozilo plačilno sposobnost našega podjetja, v nadaljevanju pa tudi likvidnost in s tem povezan morebitni propad našega podjetja.

Kljub relativno dobri boniteti podjetja SCT, d. d. ob podpisu pogodbe, je zaradi nezakonite preusmeritve denarnih sredstev in premoženja podjetja na lastnike podjetja prišlo do plačilne nesposobnosti podjetja in s tem povezane neizpolnitve plačila po pogodbi.

1.2 PREDSTAVITEV OKOLJA

Podjetje Pan elektronik, d. o. o. je nastalo leta 1989. Razvilo se je iz leta 1971 ustanovljene obrtne delavnice Elektromehanika Podgoršek. Podjetje je tipično malo družinsko podjetje, ki ima obširen program razdeljen v dva dela, in sicer: montaža in vzdrževanje opreme tehničnega varovanja, kot so alarmni sistemi, protivlomni sistemi, protipožarno javljanje, video nadzorni sistemi, kontrola pristopa in registracija delovnega časa, ter prodaja, montaža, servis in vzdrževanje vseh vrst rentgenskih aparatov podjetja Smiths Heimann GmbH.

Cilj podjetja je ostati iskan partner na področju tehničnega varovanja. Želimo si, da bi bili navzven prepoznavni predvsem po kakovosti naših izdelkov in storitev,

navznoter pa kot podjetje, kjer zaposleni kljub izredni dinamiki radi združujejo svoje znanje. Cilj sodelovanja z našimi naročniki je dolgoročni partnerski odnos, kajti samo na ta način lahko do podrobnosti spoznamo njihove potrebe in jim nudimo kvalitetne izdelke in storitve. To je eden od ključnih pogojev, da lahko stranki ponudimo ustrezen rešitev, katere implementacija bo v zadovoljstvo obeh izboljšala učinkovitost poslovanja naročnika. Pri tem bomo skrbeli, da bodo naše rešitve temeljile na sodobnih, v svetu uveljavljenih tehnologijah, našim naročnikom pa zagotavljali čim večjo povrnitev investicije in dolgoročno varnost njihovih naložb.

Aktivno podpiramo posameznike, programe in organizacije, ki imajo pozitiven učinek na okolje in skupnosti, v katerih podjetje deluje kot poslovni partner in delodajalec, zlasti na področjih tehničnega varovanja.

1.3 PREDPOSTAVKE IN OMEJITVE

Problem izterjave in zavarovanja plačil je prisoten tako v gospodarskem kot tudi v negospodarskem sektorju. V zadnjem času se s tem primerom ukvarjajo številne institucije, kot so: AJPES – Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve, APPNI – Agencija Republike Slovenije za plačilni promet, nadziranje in informiranje, UMAR – Urad za makroekonomske analize in razvoj. Omenjene raziskave in analize so predstavljene v različnih internih publikacijah, ki so širši javnosti nedostopne, in na spletnih straneh omenjenih agencij in urada. Za razrešitev konkretnega problema so dostopne informacije premalo specifične, iz njih lahko pridobimo le splošne podatke o stanju gospodarstva in neplačnikov. Na podlagi teh se lahko posamezno podjetje odloči za svojo poslovno strategijo pri reševanju neplačilne discipline.

1.4 METODE DELA

Pri izdelavi diplomskega dela bodo opredeljene naslednje metode:

- metoda deskripcije
- metoda analize in sinteze
- komparativna metoda

2 PLAČILNA NEDISCIPLINA

V gospodarstvu plačilna nedisciplina predstavlja enega največjih problemov in se pojavlja tudi v negospodarstvu kot tudi na preostalih področjih. Pri neplačevanju se soočimo z nastankom terjatev, v zaključni fazi nekega postopka, upoštevajoč, da naj bi podjetje za to dobilo denar. V tej fazi pa pride do problema, saj kupci mnogokrat na plačajo v dogovorjenem roku ali pa sploh ne poravnajo svojih obveznosti.

V podjetju je treba nazorno spremljati premoženje v bilanci, a tu pogostokrat nastane težava, saj mnogi kupci iz različnih razlogov nočejo izstaviti svoje bilance, To pomeni, da prodaja na odlog takim kupcem ni mogoča. Izvaja se prodaja na osnovi predračuna.

O plačilni zmožnosti podjetja govorimo takrat, ko razpolaga z večjo ali vsaj enako denarno vsoto, ki jo predstavljajo zapadle obveznosti in seveda plačuje svoje obligacije v vnaprej dogovorjenih rokih.

Na zmanjšanje plačilne nediscipline lahko vplivamo z urejenim pravnim sistemom, primernimi zakoni za to področje in dobro razvitim informacijskim sistemom.

Likvidnost je zmožnost in pripravljenost podjetja, da ob vsakem času izpolni svoje plačilne obveznosti, pravočasno in v celotni vrednosti. Drug izraz zanjo je plačilna sposobnost (Paluc, 2008).

Plačilna nedisciplina je nespoštovanje dogovorjenih zneskov, rokov in načinov poravnanja obveznosti. Povzročajo in širijo jo dolžniki, ki sprejemajo obveznosti, večje od svojih finančnih zmožnosti oz. denarnih tokov (Šubic, 2008).

Podjetja se v vsakodnevnem poslovanju srečujejo s plačilno nedisciplino, ki predstavlja velik problem in tudi izgovor slabe plačilne sposobnosti. Če ne razumemo logike financiranja in dopuščamo kopičenje terjatev, nas to privede do slabe likvidnosti.

Vzroki plačilne nediscipline so predvsem nizka poslovna kultura, neustrezna zakonodaja, dolgotrajni in neučinkoviti izvršilni postopki ter nesposobnost prilagajanja dolžnikom (Cerar, 2008).

2.1 PLAČILNA NEDISCIPLINA V SLOVENIJI

V Sloveniji je plačilna nedisciplina prisotna že zelo dolgo in predstavlja temeljno oviro za razvoj mikro, malih in srednjih podjetij, ki so tako rekoč hrbtenica slovenskega gospodarstva. Plačilna nedisciplina v Sloveniji je posledica sistemskih razlogov, povezanih z recesijo, in institucionalnih razlogov. Finančna nedisciplina je razpeta med državo, podjetniškim sektorjem in bankami. Država naj bi bila tista, ki kot vesten plačnik daje zgled plačilnih rokov ali njihovim skrajševanjem. Neplačila in zamude pri plačilih sta najpogostejši težavi v tržnih gospodarstvih. Plačilna nedisciplina je bila in je na žalost še prisotna v številnih slovenskih podjetjih. V krizi se število podjetij z likvidnostnimi težavami povečuje in če je med njimi veliko

takih, ki so načrtno gojila kulturo plačilne nediscipline že v časih konjunktore, se težava še stopnjuje. Sloveniji bo največjo korist prinesel novi zakon (ZPreZP), če se bodo državni organi in ustanove držali zakona.

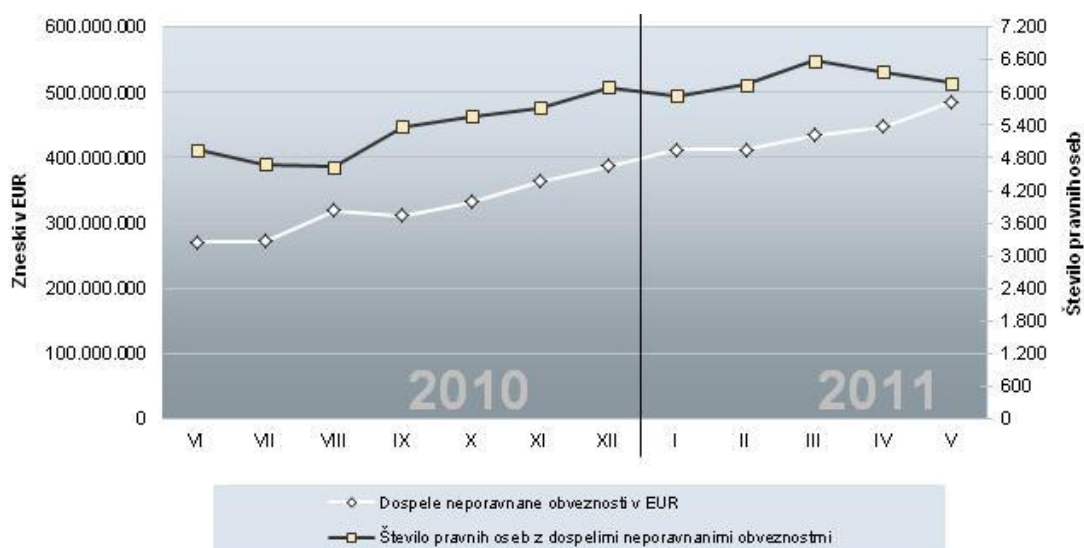
Po besedah generalnega direktorja Gospodarske zbornice Slovenije Sama Hribarja Miliča je prek 10.000 gospodarskih subjektov (predvsem v gradbeništvu in prevozništvu, ter številni s. p.-ji iz različnih panog) ostalo brez poplačila za svoje delovanje, reševanje neplačil pa traja zelo dolgo, je zapleteno in drago.

Likvidnostne težave, do katerih pride zaradi plačilne nediscipline, tako počasi, a gotovo iz dobrega podjetja vodijo v hirajoče podjetje, ki ne zmore slediti zahtevam trga.

Meseci	Število pravnih oseb z dospelimi nepravnanimi obveznostmi	Povprečni dnevni znesek dospelih nepravnanih obveznosti (v EUR)
Januar 2011	5.941	412.297.346
Februar 2011	6.135	412.686.888
Marec 2011	6.577	434.807.603
April 2011	6.379	447.160.164
Maj 2011	6.173	485.778.445

Evidenca vsebuje le nepravnanane obveznosti iz naslova sodnih sklepov o izvršbi in iz naslova davčnega dolga, ne pa tudi ostalih nepravnanih obveznosti iz naslova neplačanih računov med upniki in dolžniki.

Slika 1: Poslovni subjekti z dospelimi nepravnanimi obveznostmi nad 5 dni neprekinjeno (AJPEŠ, zadnje poročilo, 10. 06. 2011).

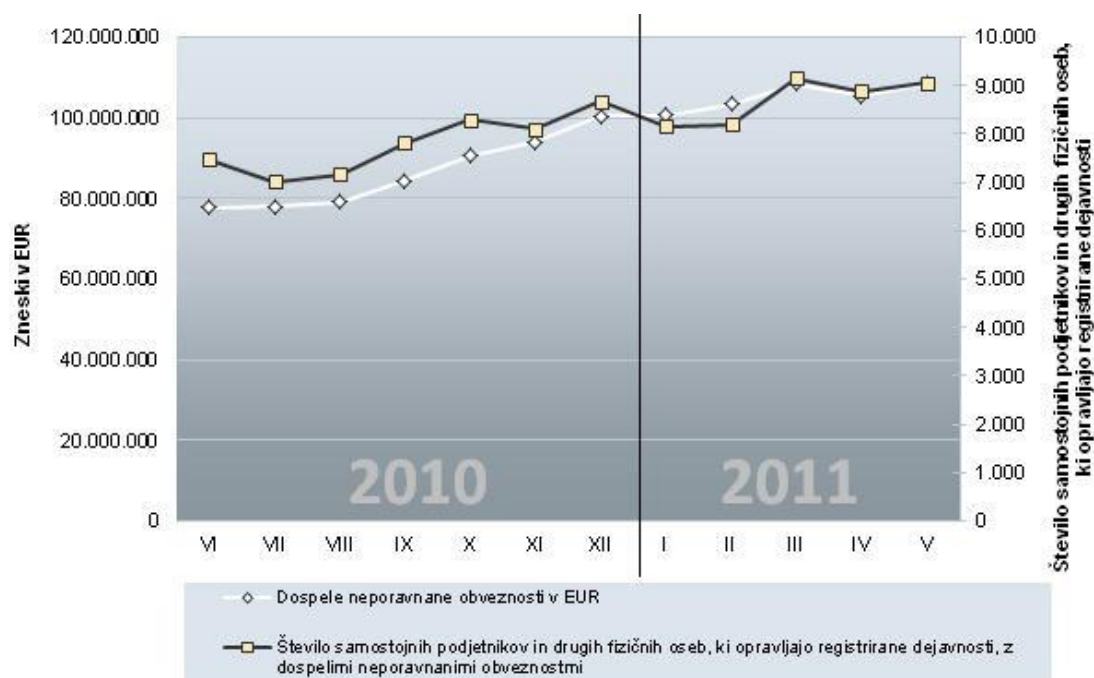

Slika 2: dospеле neporavnane obveznosti pravnih subjektov v EUR (AJ PES, zadnje poročilo, 10.06.2011).

Meseci	Število SP in drugih fizičnih oseb, ki opravljajo registrirane dejavnosti z dospelimi neporavnanimi obveznostmi	Povprečni dnevni znesek dospelih neporavnanih obveznosti (v EUR)
Januar 2010	8.161	100.791.343
Februar 2011	8.205	103.432.108
Marec 2011	9.148	108.383.750
April 2011	8.881	105.438.687
Maj 2011	9.053	108.462.729

Evidenca vsebuje le neporavnane obveznosti iz naslova sodnih sklepov o izvršbi in iz naslova davčnega dolga, ne pa tudi ostalih neporavnanih obveznosti iz naslova neplačanih računov med upniki in dolžniki.

Slika 3: Število SP in drugih fizičnih oseb z dospelimi neporavnanimi obveznostmi nad 5 dni neprekinjeno (AJ PES, zadnje poročilo, 10. 06. 2011).

Slika 4: dospelje neporavnane obveznosti SP in drugih fizičnih oseb v EUR (AJ PES, zadnje poročilo, 10. 06. 2011).

2.2 GOSPODARSKA KRIZA V GRADBENIŠTVU

Gospodarska kriza je v zadnjih letih pustila posledice tudi v slovenskem gospodarstvu. Gradbeništvo se še vedno nahaja v težki situaciji, iz katere se zaenkrat žal ne vidi izhoda. Vsi vključeni v gradbeništvo so prizadeti, od mikro podjetij do največjih izvajalskih podjetij, ki so se primorana soočiti z razmerami na trenutnem trgu. Temeljni greh trenutnih težav v gradbeništvo kot tudi širše v gospodarstvu, je pomanjkanje dolgoročnega načrtovanja investicij.

Očitno kot država še nismo dozoreli za dolgoročno načrtovanje velikih investicij, ki bi bile terminsko in finančno usklajene, ter prilagojene sposobnostim našega gospodarstva. Mega projekt izgradnje avtocest je zadovoljil in uspaval vse, ki so bili dolžni v imenu države poskrbeti za enakomeren časovni pas investiranja.

Danes smo na najnižji točki, brez konkretno pripravljene projektne dokumentacije, na osnovi katere bi lahko v trenutku izboljšanja finančne situacije v državi pričeli z izgradnjo predhodno načrtovanega javnega objekta. Gradbeništvo kot gospodarska panoga bo zaradi tega dolgoročno prizadeto. Žal ni gospodarja na nivoju države, ki bi bil zadolžen in sposoben skrbeti za tako pomemben gospodarski segment, kot je gradbeništvo. Pri tem imamo v mislih sposobnost obvladovanja investicijskega ciklusa kot tudi sposobnost realizacije investicije javnih projektov. Izgradnja le teh v mnogih primerih ni dala zelenih rezultatov. Ožja stroka se te problematike dobro zaveda, vendar nima vpliva in vpogleda na dogajanja.

Vse pomembnejše odločitve se snujejo in izvajajo na najvišjih političnih in vladnih nivojih, v sklopu vlade in posameznih ministrstev. Da bi bila demokracija popolna,

organizira objekte praktično vsako ministrstvo zase. Tako na primer ministrstvo za zdravje gradi bolnišnice, ki so tehnično in tehnološko zelo zahtevne.

Na ministrstvih je tako prisotna neprimerna kadrovska sestava, ki ni sposobna ne načrtovati, ne voditi in tudi ne kvalitetno spremljati investicije. Zato se soočamo s problemi pri objektih, ki so bili drago preplačani z davkoplačevalskim denarjem. Največje investicijske nastanejo še preden se razvije projekt do izvedbene faze. Pri tem se soočamo tudi z dejstvom, da odgovornost za slabo kvaliteto, podaljšanje rokov in podražitve investicij, ki izhaja iz slabega načrtovanja in vodenja s strani naročnika, ni bila nikoli ugotavljanja in sankcionirana.

Nasprotovanje vsakemu poskusu realizacije investicije je postal nacionalni šport. Sposobni smo uporabljati vse možne, tudi pravne poti, za nasprotovanje gradnji infrastrukturnih objektov, ki služijo za javno dobro.

Dejstvo je, da so nekatere slabe gradnje tudi rezultat zgoraj navedenih procesov ter da so doživele velik odmev v javnosti.

3 ZAKONSKA UREDITEV PLAČIL

3.1 OBLIGACIJSKI ZAKONIK (OZ)

Obligacijski zakonik (OZ) (2001) predstavlja podlago za urejanje pogodbenih obveznosti. Med njimi najdemo tudi določbe, ki se nanašajo na pogodbeno disciplino in v okrilje katerih bi lahko uvrstili tudi plačilno disciplino: določba 5. člena ureja načelo vestnosti in poštenja.

Pri sklepanju obligacijskih razmerij in izvrševanju pravic in izpolnjevanju obveznosti iz teh razmerij morajo udeleženci spoštovati načelo vestnosti in poštenja. Udeleženci v obligacijskih razmerjih morajo v prometu ravnati v skladu z dobrimi poslovnimi običaji; določba 6. člena ureja načelo skrbnosti. Udeleženci v obligacijskem razmerju morajo pri izpolnjevanju svoje obveznosti ravnati s skrbnostjo, ki se v pravnem prometu zahteva pri ustrezni vrsti obligacijskih razmerij (skrbnost dobrega gospodarstvenika oz. skrbnost dobrega gospodarja). Udeleženci v obligacijskem razmerju morajo pri izpolnjevanju obveznosti iz svoje poklicne dejavnosti ravnati z večjo skrbnostjo, po pravilih stroke in po običajih (skrbnost dobrega strokovnjaka); določba 7. člena ureja načelo prepovedi zlorabe pravic. Pravice iz obligacijskih razmerij so omejene z enakimi pravicami drugih. Izvrševati jih je treba v skladu s temeljnimi načeli tega zakonika in z njihovim namenom. Udeleženci v obligacijskem razmerju se morajo pri izvrševanju svojih pravic vzdržati ravnanja, s katerim bi bila otežena izpolnitev obveznosti drugih udeležencev. Za navidezno izvrševanje pravice gre, če njen nosilec ravna z izključnim ali očitnim namenom, da drugemu škoduje; določba 8. člena ureja načelo enake vrednosti dajatev.

Pri sklepanju dvostranskih pogodb izhajajo udeleženci iz načela enake vrednosti vzajemnih dajatev. Zakon določa v katerih primerih ima kršitev tega načela pravne posledice; določba 9. člena ureja načelo dolžnosti izpolnitve obveznosti. Udeleženci v obligacijskem razmerju so dolžni izpolniti svojo obveznost in odgovarjajo za njeno izpolnitev. Obveznost ugasne samo s soglasno voljo udeležencev v obligacijskem razmerju ali na podlagi zakona; določba 10. člena ureja načelo prepovedi

povzročanja škode. Vsak je dolžan vzdržati se ravnanja, s katerim bi utegnil drugemu povzročiti škodo.

3.2 ZAKON O GOSPODARSKIH DRUŽBAH (ZGD 1)

Problematika plačilne discipline je bila v ožjem smislu v Sloveniji obravnavana že v letu 1993 z Zakonom o gospodarskih družbah (ZGD) (Ur.l. RS 30/1993) in je zajeta tudi v njegovi novejši verziji ZGD 1 (Ur.l. RS, št. 42/2006).

V prvem odstavku 257. člena je določeno, da mora uprava delniške družbe najkasneje v roku 48 ur od ugotovitve izgube, ki dosega polovico osnovnega kapitala družbe, sklicati skupščino in jo o tem obvestiti.

Uprava ima tudi prepoved izvrševanja plačil, ki niso bila v skladu s skrbnostjo vestnega in poštenega gospodarstvenika. Drugi odstavek istega člena je tudi določal, da mora uprava takoj, najkasneje pa v treh tednih po nastanku dejstva, predlagati začetek postopka stečaja ali prisilne poravnave (ZGD 1, 2006). 258. člen določa, da morajo člani uprave in njihovi namestniki (ZGD 1, 2006) pri vodenju poslov ravnati s skrbnostjo vestnega in poštenega gospodarstvenika in varovati poslovno skrivnost družbe. V primeru, da tega ne izvršujejo, solidarno odgovarjajo družbi in upnikom, če ta ne more poravnati njihovih terjatev.

3.3 ZAKON O PRISILNI PORAVNAVI, STEČAJU IN LIKVIDACIJI (ZPPSL) IN NJEGOVA SPREMEMBA (ZPPSL-A)

V devetdesetih letih se je problematika plačilne nediscipline merila in kazala predvsem s številom blokiranih računov. Od leta 1991 naprej je bilo teh vedno več in vedno več je bilo podjetij, katerih računi so bili blokirani dlje kot leto dni in ki niso zaposlovala nobenega delavca. Sklepamo lahko, da ta podjetja niso več poslovala, imela pa so dolgove. Vse bolj se je kazala nujnost ureditve izbrisa takih podjetij iz sodnega registra, in sicer na najhitrejši in najcenejši način.

Tako je bil leta 1993 sprejet Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji. V njem je določeno, da se »stečajni postopek opravi nad dolžnikom, ki je dalj časa plačilno nesposoben (insolventen) ali prezadolžen in v drugih primerih, določenih z zakonom« (ZPPSL, 1993, 2. člen).

Na žalost se določbe ZPPSL v realnosti niso uresničevale, saj so postopki trajali predolgo in so bili velika finančna obremenitev za predlagatelja postopka. V letu 1997 je bila sprejeta sprememba tega zakona, ZPPSL-A, kjer je uzakonjen institut t.i. stečaja po uradni dolžnosti. Le-ta je zapisan v 3. členu ZPPSL-A in določa, da se nad vsemi družbami, ki so v zadnjih dvanajstih mesecih imela blokirani žiro račun in za obdobje zadnjih treh tekočih mesecev niso izplačevala plač, izvede stečajni postopek.

Ukrep je logičen in razumljiv, vendar popolnoma neučinkovit in pravno neizvršljiv. Družb, ki bi zadostile kriteriju blokade računa, bi bilo namreč okoli 6500, podatkov podjetij, ki niso izplačala plač v zadnjih treh mesecih, pa ni. Odgovoren naj bi bil minister za delo, ki ni predpisal načina zbiranja teh podatkov (Šinkovec, Škerget, 1999, str. 426). Drugi del problema je prav gotovo ohromitev dela sodišč glede na

številčnost primerov in dolžino trajanja postopkov. Poleg tega bi bilo treba na državnem nivoju zagotoviti 626 EUR na primer, kar bi skupaj pripeljalo na več kot 4 milijone EUR težji proračun (Predlog zakona o finančnem poslovanju, 1999).

V postopku ponovnega noveliranja ZPSSL je tako zakonodajalec črtal 2. in 3. odstavek 3. člena ZPSSL. Problem ohromitve sodišč bi se pojavil pri uveljavljanju sicer uzakonjenega določila o neuskkljenosti družb z minimalnim kapitalom za posamezno organizacijsko obliko (ZGD, 1993, 580. člen).

S tem členom je namreč država v obdobju svojih začetkov želela spodbuditi podjetniško dejavnost in je tako dovolila nastajanje družb, predvsem družb z omejeno odgovornostjo, tudi brez minimalnega kapitala.

3.4 ZAKON O FINANČNEM POSLOVANJU PODJETIJ (ZFPPOD)

Zaradi zgoraj omenjenih razlogov in hitrega slabšanja stanja na področju neporavnanih obveznosti je vlada po hitrem postopku v parlamentarno proceduro predložila Zakon o finančnem poslovanju podjetij, ki je vključil obe problematiki pod nov pravni institut. Ta omogoča hitro odstranitev nedelujočih in z zakoni neuskkljenih pravnih subjektov iz trga. Uvedel je institut izbrisa gospodarske družbe iz sodnega registra brez likvidacije, ki je zajet tudi v avstrijskem in nemškem pravnem sistemu (Berk, 2002).

Zakon o finančnem poslovanju podjetij (ZFPPod) je bil sprejet julija 1999, v večini odločb pa je bil uveljavljen 24. januarja 2000.

Temeljni izhodišči ZFPPod sta (Prašnikar et al., 2002):

- a) Vplivati prek osebne odgovornosti uprav oziroma managementa v podjetjih na uvajanje discipline in konkretnih zadolžitvev v primeru, ko se v podjetju pojavijo težave na področju plačilne sposobnosti, kakor tudi kapitalske neustreznosti in prezadolženosti;
- b) Omogočiti hiter izbris podjetij, ki dejansko ne poslujejo, iz registra pravnih oseb. Vse to je doseženo z uporabo predvsem štirih načel (Predlog zakona o finančnem poslovanju, 1999):
 - načela skrbnega finančnega poslovanja podjetij, ki naj bi bilo zaradi uvedbe odškodninske odgovornosti uprav bolj spoštovano,
 - načela enakega obravnavanja upnikov, ki je sicer opredeljeno že v ZPSSL (1993),
 - načela prenehanja pravnih oseb, ki nimajo premoženja, brez predhodnega postopka likvidacije,
 - načela zaščite pravnih interesov upnikov in družbenikov oziroma delničarjev, ki se zagotavlja s pravnimi sredstvi v postopku izbrisa, javnimi objavami in pravnimi posledicami izbrisa.

Zakon, izhajajoč iz omenjenih načel, je v grobem sestavljen iz štirih delov:

- 1) Določila o skrbnem finančnem poslovanju

Določila o skrbnem finančnem poslovanju se nanašajo na zagotavljanje izpolnjevanja dospelih obveznosti ter gospodarjenja z naložbami in finančnimi viri tako, da je podjetje v vsakem trenutku sposobno izpolniti vse dospelosti obveznosti. Gre za zagotavljanje ustrezne plačilne sposobnosti, kapitalne ustreznosti in preprečevanja prezadolženosti podjetja.

2) Dolžnosti uprave in nadzornega sveta

Uprava podjetja mora zagotoviti, da podjetje redno spremlja tveganja, ki jim je izpostavljeno pri svojem poslovanju, ter sprejema ustrezne ukrepe, s katerimi obvladuje ta tveganja.

ZFPPod z opredelitvijo skrbnega poslovanja in odgovornosti uprave vzpostavi povezavo med plačilno nesposobnostjo (podjetje postane nesposobno pravočasno izpolnjevati zapadle obveznosti), kapitalno neustreznostjo (izguba tekočega leta skupaj s prenesenimi izgubami dosega polovico osnovnega kapitala družbe) in prezadolženostjo (premoženje podjetja ne zadošča več za poplačilo vseh obveznosti podjetja) ter izvajanjem postopkov po ZPPSL (Berk, 2002).

3) Odškodninska odgovornost uprave in nadzornega sveta

Odškodninsko odgovornost ZFPPod nosijo člani uprave, nadzornega sveta in družbeniki. Uprava odškodninsko odgovarja v primeru, da je prekoračila roke poročanja oziroma ukrepanja in:

- v dveh mesecih od ugotovitve kapitalne neustreznosti ni sklicala skupščine delničarjev in pripravila poročila o zagotavljanju kapitalne ustreznosti za nadzorni svet,
- ni začela z ukrepi zagotavljanja plačilne sposobnosti in v primeru nezmožnosti zagotovitve stabilnega stanja ni predlagala stečajnega postopka oz. postopka prisilne poravnave,
- ni opozorila in predlagala ukrepov za zmanjšanje prezadolženosti, sklicala skupščine oz. predlagala začetek stečajnega postopka oz. postopka prisilne poravnave.

Če so postopki na sodiščih zaustavljeni, se prav tako ugotavlja njihova odgovornost v skladu z načelom dobrega gospodarstvenika. Uprava je tudi obvezana v roku treh mesecev po predlogu začetka postopka prisilne poravnave pripraviti načrt finančnega prestrukturiranja (ZFPPod, 1999).

V primeru neizpolnjevanja enega izmed določil nastopi odškodninska odgovornost uprave, če v roku pretečenih dveh let od nastanka kršitev pri stečaju upniki niso poplačani v celoti. V teoretičnih razpravah zasledimo obsežno problematiko zavlačevanja prijave stečajev, ki je zlasti privlačna za upravo, ko bi ta v primeru poročanja izgubila nadzor nad podjetjem. Vmesno obdobje omogoča neenakopravno prenašanje premoženja na druge, povezane pravne osebe.

Člani nadzornega sveta solidarno odgovarjajo upnikom za škodo, ki je nastala, ker v stečajnem postopku niso dosegli polnega poplačanja terjatev stečajne mase, če:

- so podali mnenje, da začetek stečaja oz. prisilne likvidacije ni potreben, kljub priporočilu uprave, in je do tega v roku dveh let prišlo,
- če od uprave niso zahtevali poročil, ki bi jih kot skrbni gospodarstveniki morali zahtevati,
- če bi na podlagi letnega poročila in ostalih poročil uprave kot dobri gospodarstveniki lahko ugotovili, da je podjetje postalo kapitalsko neustrezno, nelikvidno oz. prezadolženo in se niso z ukrepi, ki so v njihovi pristojnosti, nikakor odzvali.

Družbeniki, ki so glasovali proti sprejemu ukrepov za zagotovitev kapitalske ustreznosti, solidarno odgovarjajo za škodo upnikom, ki je nastala, ker v stečajnem postopku niso dosegli popolnega poplačila terjatev iz stečajne mase.

4) Izbris gospodarskih družb iz sodnega registra brez likvidacije

Družba se izbriše iz sodnega registra, če:

- družba v dveh zaporednih letih ni predložila letnega poročila oz. računovodskega poročila AJPES;
- družba neprekinjeno v obdobju 12 mesecev ni opravljala izplačil preko računa pri organizaciji, ki zanjo opravlja plačilni promet. Predpostavlja se, da družba v tem primeru nima premoženja.

»Po zakonski spremembi v letu 1999 se opazno ni spremenil le obseg, temveč tudi struktura neplačevanja. Že najbolj groba institucionalna razdelitev kaže, da se je neplačevanje enot gospodarstva (SKD sektorji od A do K) relativno zmanjšalo, prišlo pa je do sicer majhnega povečanja neplačevanja enot iz javnofinančnega sektorja (sektorji L do O).« (Prašnikar et al., 2002).

3.5 EVROPSKA DIREKTIVA 2000/35/CE

Direktiva 2000/35/ES Evropskega parlamenta in sveta z dne 29. junija 2000 o boju proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih, ki je stopila v veljavo na dan objave v Uradnem listu Evropskih skupnosti (2000).

Direktiva se uporablja za vsa plačila kot prejeme v zvezi s trgovinskimi posli (Evropska direktiva 2000/35/CE, 2000, 1. člen). Direktiva posebej natančno ureja obresti, ki pripadajo upniku v primeru, da ta izpolnjuje svoje pogodbene in zakonske obveznosti in če seveda dolgovanega zneska ne prejme pravočasno (razen če za zamudo ni odgovoren dolžnik). Obresti zapadejo v plačilo z dnem, ki sledi datumu plačila ali koncu plačilnega roka (točno je določeno tudi ravnanje v primeru, ko datum plačila ni izrecno zapisan). »Višina obresti za zamudo pri plačilu ("zakonska stopnja"), ki jih mora plačati dolžnik, je vsota obrestne mere, ki jo uporablja Evropska centralna banka za svoje zadnje operacije glavnega refinanciranja, ki jih je opravila pred prvim koledarskim dnevom zadevnega polletja ("referenčna stopnja"), in vsaj sedem odstotnih točk ("marža"), razen če je v pogodbi drugače določeno. Za državo članico, ki ne sodeluje v tretji fazi ekonomske in monetarne unije, je referenčna stopnja omenjena zgoraj ekvivalentna stopnja, ki jo določi njena nacionalna centralna banka. V obeh primerih se referenčna stopnja v veljavi na prvi koledarski dan zadevnega polletja uporablja v naslednjih šestih mesecih.«

(Evropska direktiva 2000/35/CE, 2000, 3. člen). Direktiva tudi določa, da ima upnik pravico zahtevati primerno nadomestilo od dolžnika za vse stroške izterjatve zaradi dolžnikove zamude pri plačilu.

Pomembno področje, ki ga prav tako ureja omenjena direktiva, je področje pridržka lastninske pravice. »Države članice zagotovijo v skladu z nacionalnimi določbami, ki se uporabljajo in ki jih določa mednarodno zasebno pravo, da prodajalec obdrži lastninsko pravico na blagu, dokler ni v celoti plačano, če je bila klavzula o pridržku lastninske pravice izrecno dogovorjena med kupcem in prodajalcem pred dostavo blaga.« (Evropska direktiva 2000/35/CE, 2000)

Zanimivost iz 5. člena pa je, da države članice zagotovijo, da se lahko izvršilni naslov pridobi ne glede na znesek dolga, običajno v 90 koledarskih dneh po tem, ko upnik vloži tožbo ali zahtevo pri sodišču ali drugem pristojnem organu pod pogojem, da dolg ali vidiki postopka niso sporni.

Direktiva je v slovenski zakonodaji stopila v veljavo maja 2004, ko je Slovenija vstopila v Evropsko unijo in tako sprejela njeno pravno podlago. To je zadnja sprememba, ki je bila vpeljana v zakonodajo na področju plačilne discipline do današnjega dne.

3.6 ZAKON O PREPREČEVANJU ZAMUD PRI PLAČILIH (PPREZP)

Vse večja plačilna nedisciplina je pripeljala do urgentnega sprejema ZPreZP, ki zakonsko določa plačilne roke, zagotavlja zakonsko podlago za vzpostavitev javnega registra menic, protestiranih zaradi neplačila, ter ponovno uvaja vezan večstranski pobot, v katerega so se morali zavezanci vključiti že v aprilu 2011.

Dogovori o vedno daljših plačilnih rokih med poslovnimi subjekti navadno niso izraz svobodne gospodarske pobude, ampak razlike v tržni moči pogodbenih strank. Podaljševanje plačilnih rokov in zamujanje s plačili po preteku rokov tako najbolj prizadenejo manjše poslovne subjekte. Zato je bil na podlagi zahtev obrtnikov in pod časovnim pritiskom napovedane državne nepokorščine obrtnikov z bliskovito hitrostjo sprejet Zakon o preprečevanju zamud pri plačilih (ZPreZP), katerega cilja sta skrajšati plačilne roke in zamude pri plačilih.

ZPreZP je naslovljen tako na gospodarske subjekte kot na javne organe. Med gospodarske subjekte v skladu z 2. členom zakona ne sodijo zgolj gospodarske družbe kot jih določa Zakon o gospodarskih družbah (ZGD – 1) ter samostojni podjetniki in zasebniki, ampak tudi druge pravne osebe kot na primer društva, kadar se v skladu predpisom, na primer Zakonom o društvih (ZDru – 1), občasno ali ob svoji pretežni dejavnosti ukvarjajo s pridobitno dejavnostjo, če gre za pogodbe, ki so v zvezi s tako pridobitno dejavnostjo. Zgolj kot ilustracijo primera, kdaj recimo društvo opravlja pridobitno dejavnost, bi lahko navedli prodajo hrane ali pijače na prireditvah društva. Ko društvo kupi pijačo ali hrano, ki jo bo nato prodalo članom ali nečlanom, nastopi društvo kot dolžnik v smislu ZPreZP do dobavitelja teh surovin.

V skladu s ciljem zakona skrajšati plačilne roke se v slovenski pravni red implementira Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2011/7/EU o boju proti

zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih. Ta z namenom premika h kulturi takojšnjega plačevanja določa najdaljše plačilne roke.

V skladu s 6. členom ZPreZP je lahko najdaljši plačilni rok, če je dolžnik javni organ, 30 dni. Če je dolžnik gospodarski subjekt, pa je najdaljši dogovorjeni plačilni rok lahko:

- če med pogodbenima strankama ni dogovora o roku plačila (7. člen ZPreZP), 30 dni in
- največ 60 dni, če se tako dogovorita pogodbeni stranki (5. člen ZPreZP). Izjemoma je dogovorjeni rok za plačilo lahko daljši od 60, a ne daljši od 120 dni, če je dolžina roka dogovorjena v pisni obliki in če tak rok ne predstavlja bistveno nepravilnega pogodbenega dogovora.

ZPreZP s 5. členom po pooblastilu 12. člena Direktive 2011/7/EU, ki državam članicam dovoljuje ohranitev ali uveljavitev do upnika bolj ugodnih določb, kot jih vsebuje direktiva, z namenom preprečevanja izigravanje zakona določa absolutno najdaljšega plačilnega roka 120 dni, kar je strožje od določb direktive.

V skladu s ciljem skrajšati zamude pri plačilih pa ZPreZP v Sloveniji ponovno uvaja obvezni večstranski pobot (oziroma multilateralno kompenzacijo), ki sta ga v skladu z Odlokom o obveznem pobotanju obveznosti in terjatev pravnih oseb v Republiki Sloveniji v času svojega delovanja upravljali Služba družbenega knjigovodstva ali SDK oziroma pozneje Agencija za plačilni promet. ZPreZP večstranski pobot definira kot način prenehanja neposredno in posredno vzajemnih denarnih obveznosti. Ob tem pa velja opozoriti, da s pravnega vidika večstranskega pobota ne gre enačiti z (bilateralnim) pobotom, kot ga ureja Obligacijski zakonik. Pri večstranskem pobotu namreč manjka vzajemnost – pogodbeni stranki nista istočasno eden do drugega dolžnik in upnik, ki je pogoj za pobot in pravno posledico pobota.

Za gospodarske subjekte so pomembne predvsem določbe o obveznem večstranskem pobotu, saj bodo, če ne bodo po nastanku zamude kot dolžnik prijavili denarno obveznost v prvi krog obveznega večstranskega pobota pri Agenciji Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (AJPES), oglobljeni. AJPES kot začasni upravljalec sistema obveznega večstranskega pobota je prvič obvezni večstranski pobot izvedel 15. aprila 2011. AJPES namreč opozarja, da bodo morali gospodarski subjekti do izvedbe večstranskega pobota imeti vsaj eno kvalificirano digitalno potrdilo, prijaviti podatke v vsebini, kot jo določa ZPreZP in v strukturi zapisa, kot jo zahteva AJPES, ter prijavo v obvezni pobot oddati prek spletne strani AJPES.

Tretja novost, ki jo prinaša ZPreZP, je uvedba registra menic, protestiranih zaradi neplačila. Čeprav Zakon o menici (ZM) že pozna register protestiranih menic, ki se vodi pri Notarski zbornici Slovenije, daje zakon novemu registru dodatno kvaliteto – javnost in dostopnost podatkov na spletni strani upravjalca registra. Razlika med registroma se poleg javnosti podatkov razlikujeta tudi v obsegu vpisanih protestov menic: v stari register protestiranih menic se namreč vpisuje vse napravljene proteste, v novi register menic, protestiranih zaradi neplačila, pa le proteste zaradi neplačila. ZM namreč poleg protesta zaradi neplačila pozna tudi druge proteste, ki pa niso take vrste, da bi lahko upravičili javno vspostavljanje na črni listi, ter s tem

povezane negativne učinke na poslovni ogled gospodarskega subjekta. Notar, ki bo v skladu z ZM napravil protest menice, bo v izogib podvanju dela in stroškov protest menice hkrati vpisal v oba registra.

Na tem mestu je treba dodati še, da novo uvedeni register ne posega na področje meničnega poslovanja, ki so ga poskusile mednarodno unificirati haške konvencije in tako ne krši slovenskih mednarodnih obveznosti.

Ob koncu zapisanemu o novostih, ki jih prinaša ZPreZP je treba dodati, da bo kljub plemenitima ciljema zakona šele praksa izvajanja pokazala pravilno odločitev v postopku sprejemanja zakona tako glede določitve najdaljših plačilnih rokov kot uvedbe obveznega večstranskega pobota in javnega registra menic, protestiranih zaradi neplačila. Predvsem bo z vidika naslovnikov zakona problematičen praktično ničelni *vacatio legis* oziroma odložitev uporabe pravnega akta z namenom, da se naslovniki z njim seznanijo. Zanimiva pa bo tudi naknadna analiza spoštovanja zakona, saj ne gre računati, da trg v želji izigravanja zakona ne bi poiskal inovativnih rešitev. Glede na navedeno lahko sklenemo, da se tudi po uveljavitvi kratkega in na prvi pogled enostavnega ZPreZP poraja več vprašanj, kot zakon ponuja odgovorov.

Novi zakon pa bo Sloveniji prinesel korist samo tako, da se bodo ustanove in državni organi zakona držali.

Uvedba javno dostopnega registra menic, protestiranih zaradi neplačila, je koristna. Vsaka evidenca podatkov, ki udeležence na trgu informira o poslovnem, katerih poslovni model temelji na zamudah pri plačilih, je v Sloveniji še posebej dobrodošla.

Države članice nova direktiva spodbuja, da povečajo informiranost udeležencev na trgu in da spodbujajo nastanek kodeksov dobre prakse in seznamov hitrih plačnikov. Država in podjetja v njeni lasti so lahko zelo dober zgled.

4 KREDITNO TVEGANJE IN INSTRUMENTI ZAVAROVANJA TERJATEV

S kreditnim tveganjem označujemo prekinitve poravnavanja finančnih obveznosti oziroma nastopa stanja, ko nam nasprotna stranka ne bo poravnavala obveznosti v denarju v skladu z roki in na opredeljene načine. To tveganje bi lahko imenovali tudi tveganje plačilne nesposobnosti nasprotne stranke. Ločiti pa je treba med plačilno nedisciplino, ki nastane zaradi nezmožnosti podjetja, da poravnava obveznosti, in finančno nedisciplino, o kateri govorimo tedaj, ko se podjetje, ki je plačilno sposobno, preprosto odloči, da ne bo pravočasno poravnalo zapadlih obveznosti. V zadnjem primeru torej ne moremo govoriti, da so za zamudo pri plačilu krive težke razmere, v katerih se je podjetje znašlo, temveč gre za golo nespoštovanje splošnih obligacijskih norm, kar je odraz slabe poslovne morale in arogantnega odnosa do poslovnih partnerjev (Berk, 2005).

Če kupec ne izpolni svoje obveznosti, oslabi upnikova sredstva, oziroma poveča njegove dolgove, kar posredno oslabi finančno moč podjetja, lastniku pa zmanjša premoženje. Zaradi teh negativnih posledic kreditnega tveganja je izjemnega pomena sodelovanje vseh poslovnih funkcij podjetja, ki morajo usklajeno voditi enotno politiko ravnanja s kupci oz. sprejema naročil in prek dobave blaga vse do plačila terjatev (Berk, 2005).

Na zmanjšanje kreditnega tveganja lahko neposredno vplivamo z ocenjevanjem bonitete kupcev, z razpršitvijo dejavnosti (več različnih proizvodov oziroma storitev) in s širitvijo prodaje na različne tržne segmente oziroma večjemu številu kupcev (Geoffroy, 1996).

Kreditno tveganje lahko zmanjšamo tudi drugače, tako da terjatve zavarujemo z nekakšnim predplačilom ali določenimi instrumenti zavarovanja (npr.: menice, hipoteka ali bančna garancija). Od pomembnosti kupca in obsega prodaje je odvisno za katero obliko plačilne garancije se bomo odločili, saj se le ta nanaša na njegovo finančno sposobnost.

Predplačilo je eno izmed finančnih zavarovanj in je tako rekoč idealno, saj v tem primeru kupec kreditira nas in ne mi njega. V realnosti se le malokrat soočamo s predplačilom, lahko pa jih zahtevamo npr. pri kupcih, s katerim poslujemo prvič ali pa pri kupcih, ki so se v preteklosti izkazali za slabe plačnikes.

Pravno gledano predplačilo pomeni vnaprejšnjo, po navadi delno izpolnitev prihodnje obveznosti kupca. Predplačilo ni ara, zato zanj ne veljajo določila o vračanju in vračunavanju. Če po tem, ko je predplačilo dano, katera koli od strank ne izpolni svojih obveznosti, ima nasprotna stranka pravico vztrajati pri izpolnitvi pogodbe ali pa pogodbo razdreti. V primeru razdora pogodbe morata obe stranki vrniti druga drugi vse, kar sta od sklenitve pa do razdora prejeli druga od druge. Stranka, ki je kriva za razdor, mora drugi stranki povrniti še morebitno škodo, ki je nastala zaradi razdora in zakonite zamudne obresti.

Garancija banke na prvi poziv je zelo močan atribut za zavarovanje terjatev. V tem primeru je odgovornost na strani banke, da se odzove na prvi poziv upnika in poplača garancijo. S takim posredovanjem banka nase prevzame zelo veliko odgovornost, kar pomeni, da je pridobitev garancije za naročnika izredno draga in zato tudi zavarovana z ustreznim zavarovanjem. Za upravičenca garancije pa je v tem primeru kreditno tveganje minimalno.

Ko se srečujemo z zavarovanjem plačil v dogovorjenem roku, ob bok garancije banke na prvi poziv lahko postavimo tudi hipoteko. Hipoteka je zastavna pravica na dolžnikovi nepremičnini in je prednostna poplačilna pravica v insolventnih postopkih, tako se upnik v vlogi lastnika terjatve zavaruje, da bo kupec svojo obveznost plačila tudi izpolnil, tudi tedaj ko bo kupec v postopku stečaja ali prisilne poravnave.

Hipoteka mora biti overjena in vpisana v zemljiško knjigo (ZK), saj šele z vpisom v ZK upnik pridobi lastninsko pravico in s tem varstvo prednostnega poplačila iz posebne stečanje mase, če se nad dolžnikom uvede stečajni postopek. Tudi sicer sam institut hipoteke omogoča, da upnik uveljavi lastniško pravico na dolžnikovi nepremičnini, če dolžnik zavarovane terjatve ne poravnava v dogovorjenem roku (Prek at al., 1996).

Zadnji instrument zavarovanja plačil je bianco menica, ki pa po svojih karakteristikah spada med slabše alternative. Bianco menica ob svoji ne vsebuje nekaterih pomembnejših sestavin.

V primeru bianco menice gre zgolj za podpisan menični blanket, ki ga poleg trasanta kot izdajatelja menice lahko podpiše tudi porok kot akceptant. Skupaj s podpisano bianco menico mora dolžnik upniku izročiti še menično izjavo in pooblastilo banki. Z menično izjavo izdajatelj bianco menice pooblasti upnika, da ob nastopu pogojev za unovčenje menico izpolni z vsemi sestavinami (znesek, datum, podjetje, transakcijski račun upravičenca itn.), s pooblastilom pa pooblasti banko, pri kateri ima odprt transakcijski račun, da izpolnjeno menico unovči.

Če ob predložitvi menice v unovčenje na transakcijskem računu dolžnika ni dovolj sredstev, banka unovčenja ne more izvršiti in je dolžna o tem upnika pisno obvestiti. Upnik lahko v tem primeru na pristojnem sodišču vložil predlog za izvršbo na podlagi menice kot verodostojne listine.

Slika 5: vzorec bianco menice (vir: splet)

4.1 IZTERJAVA DOLGOV

Izterjava dolga predstavlja eno izmed pomembnejših funkcij. Pri izterjavi dolga gre za dolgotrajen, zahteven in predvsem odgovoren proces, katerega rezultat je plačilo dolga. Za reševanje teh problemov je najbolj pomemben sektor za finance, saj se tu rešujejo vsi problemi, ki so tako ali drugače povezani z denarnimi in plačilnimi tokovi v poslovnem svetu.

Za uspešno izvedeno izterjavo je pomembna komunikacija s poslovdjjo, komercialisti, s predstavniki na terenu in seveda tudi komunikacija s kupcem.

Riziki, na katere moramo biti zelo pozorni, danes predstavljajo velik del poslovnega življenja. Podjetje sklene rizičen posel le v primeru, ko razpolaga z nekakšno rezervo, upoštevajoč, da potencialni posel ne sme presegati dane rezerve, sicer se kupec lahko znajde v velikih težavah.

Podjetja se prepogosto zadovoljijo, ko po številnih težavah izterjajo plačilo za prodano blago ali opravljeno storitev. Na ta račun je zanemarjena sama rentabilnost posla, na katerega se nanaša to plačilo, saj se ne izterja zamudnih ali pogodbenih obresti, temveč le glavnica. Zamudne in pogodbene obresti je zato treba dodatno izterjati, kar pa predstavlja dodaten čas in strošek.

4.2 TEHNIKE IZTERJAVE DOLGOV

4.2.1 UPRAVLJANJE TERJATEV

Podjetja so zaradi različnih vzrokov prisiljena poslovati tudi z družbami, ki so neredni plačniki in pogosto zamujajo s plačili svojih obveznosti. Predvsem so v času finančne nestabilnosti ranljiva manjša in novoustanovljena podjetja. Večina teh podjetij je informacijsko manj podprtih in usposobljenih za poslovanje, predvsem pa niso dovolj osveščena o tem, kako pridobiti denar od kupcev v dogovorjenem času (Šenk 2008).

Strah pred izgubo strank podjetja pogosto odvrča od tega, da bi se sistematično spopadala z izterjavo terjatev. Rešitev lahko najdemo v podrobno izdelanem scenariju izterjave, ki pomaga ohraniti dobre odnose tudi z neplačniki (Petrov, 2007).

Podjetja, ki imajo sama probleme z dolžniki in zapoznelimi plačili, bolj verjetno tudi obveznosti svojim dobaviteljem poravnava z zamudo. Ker je mnogo teh podjetij podkapitaliziranih, težje računajo na kratkoročno financiranje. Zato je pomembno, da dobavitelji poznajo kupčevo politiko in zasledujejo trend zamud posameznih kupcev (Šenk, 2008).

Eden izmed učinkovitih sistemov je prav gotovo upravljanje s terjatvami, ki obsega: optimalen, pregleden in kakovosten nadzor nad terjatvami, pravočasno in učinkovito odzivanje na dolg, čim boljše zavarovanje terjatev, preverjanje bonitete in referenc in ustrezen informacijski sistem (Sibinčič, 2008).

Učinkovito upravljanje terjatev lahko bistveno pripomore k zmanjšanju zamud s plačili in težav z dolžniki. Učinkovitejše upravljanje terjatev (Šenk, 2008):

- preverjanje bonitet kupcev,
- prodaja na predplačilo, če so slabe plačilne navade kupca že znane,
- izdaja računa takoj po prodaji,
- preverjanje, ali je kupec račun dobil (še pred njegovo zapadlostjo), ali so kakšne težave z računom ali kvaliteto dobavljenega blaga, potrditev pričakovanega datuma plačila,
- nudenje popustov pri plačilu pred zapadlostjo računa (cassasconto),
- zahtevanje poplačila dogovorjenih zapadlih obveznosti pred novo prodajo blaga ali storitve,
- zaračunavanje ustrezno visokih obresti,
- pošiljanje pisnih opominov o zamudi pri plačilu po preteku zamude, ki jo podjetje dopušča,
- telefonsko ali osebno dogovarjanje o načinu in času poravnave neizpolnjenih obveznosti,
- koriščenje kompenzacij, cesij, odprodaje terjatev in drugih načinov poplačila obveznosti.

Spremljanje terjatev zahteva popolno bazo podatkov o vseh izdanih fakturah, datumih nastanka terjatev in datumih zapadlosti ter seveda podatke o kupcu. Če gre za starejše terjatve, pa je treba imeti tudi podrobne informacije o tem, kaj se je v

preteklosti dogajalo s posamezno terjatvijo kupca ter imeti zabeležene vse dogovore z odgovornimi osebami. Najbolje je tedensko pregledovati starostno strukturo zapadlih terjatev in strukturo nezapadlih terjatev z vidika zapadlosti v naslednjem tednu ali v kasnejšem obdobju. Stanje terjatev naj bi pregledovali komerciala, finance in uprava ter potem skupaj pripravili individualni ali pavšalni popravek vrednosti terjatev.

Učinkovitost terjatev je odvisna predvsem od poslovnega okolja, zavarovanja terjatev, poslovnega partnerja ter aktivnosti in znanja podjetja. Glede na učinkovitost, čas in stroške pa izberemo način izterjave, za katerega predpostavljamo, da je najbolj optimalen, kar pomeni, da bomo od dolžnika izterjali čim več (Šenk, 2008).

4.2.2 NOTRANJA IN ZUNANJA IZTERJAVA

Podjetja se v današnjem času raje osredotočajo na svojo primarno dejavnost, zato procese izterjave dolgov pri kupcih raje prepuščajo zunanjim izvajalcem (outsourcing) ter tako skrbijo za večjo učinkovitost poslovanja. Zato lahko ločimo tako imenovano notranjo in zunanjo izterjavo. Notranja izterjavo opravlja upnik sam, medtem ko o zunanji izterjavi govorimo, ko jo izvaja specializirana agencija za izterjavo (Ademovič, 2007).

Ene glavnih prednosti zunanje je dejstvo, da za izterjavo bistveno lažje skrbi zunanja služba, ki je neodvisna od komercialnih interesov in že obstoječih odnosov med prodajniki in nabavniki. Poleg neznanja izterjave se v podjetjih pojavi tudi problem subjektivnosti in emotivnosti. Napačni prijemi in načini lahko povzročajo izgubo kupca in sočasno namerno neplačilo že zapadlih obveznosti. Zaposleni v specializiranih agencijah so dodatno usposobljeni za področje upniško – dolžniških odnosov in dobro poznajo psihologijo dolžnikov, zato lahko hitreje dosežejo plačilo dolga (GZS, 2010).

Pri posameznih postopkih se sama vsebina ne razlikuje, vendar ima zunanja izterjava drugačen psihološki učinek pri dolžnikih. Ko postopek predamo zunanjemu izvajalcu, pridobi na teži in pomembnosti, spremeni se tudi dolžniški odnos do poravnave svojih obveznosti. O poravnavi obveznosti komunicirata le dolžnik in zunanji izvajalec, stroški izterjave se zvišujejo, povečuje pa se tudi verjetnost plačila. Z zunanjo izterjavo je priporočljivo začeti približno dva meseca po zapadlosti terjatve, pred tem pa naj bi upnik dolžniku poslal vsaj eno pisno opozorilo o poplačilu obveznosti. Pomembno je, da so dogodki sledljivi in je proces nemoten do končnega plačila (Ademovič 2007).

4.2.3 TELEFONSKA IZTERJAVA

Najbolj razširjena poleg pisnih obvestil o zapadlih obveznosti je telefonska izterjava, saj gre za bolj osebni in neposreden pristop. Pri izvajanju telefonske izterjave se srečujemo z vsaj dvema različnima tipoma dolžnikov, prvi so že ob sklenitvi posla vedeli, da obveznosti ne bodo mogli poravnati, pri drugih dolžnikih pa gre le za trenutne težave z likvidnostjo.

Ker je priprava na izterjavo bistvena, lahko zanjo porabimo več ur, torej bistveno več, kot pa traja sam postopek telefonske izterjave z našim dolžnikom. Nujno je

voditi tako imenovan dosje poslovnega partnerja – dolžnika. Gre za mapo, v kateri shranjujemo vso dokumentacijo, povezano s posameznim partnerjem, plačilne navade, lastne opombe in opažanja, predvsem pa vse izdane fakture, reklamacijsko dokumentacijo. V kolikor imamo veliko število poslovnih partnerjev seveda težko vodimo evidence za vsakega izmed njih, zato je najbolje spremljati večje in pomembnejše kupce (tisti, ki nam predstavljajo večji delež prodaje) oziroma tiste najbolj problematične z vidika zamujanja s plačili (Vabšek, 2001).

Preden dolžnika pokličemo po telefonu, si predhodno pripravimo okvirni scenarij telefonskega pogovora ter izterjavo dolga. Potrebujemo prave kontaktne podatke dolžnika oziroma osebe, odgovorne za plačilni promet. Med samim pogovorom je treba zapisati vse ključne informacije kot so: ime in naslov dolžnika, kontaktno osebo, uro in datum telefonskega pogovora, morebitne pripombe dolžnika, čim bolj natančno opredelitev obdobja plačila dolga ter morebitne druge možnosti poravnave dolga (npr. kompenzacija).

Pomembno je, da dolžnika ponovno pokličemo, če ni spoštoval dogovora in v dogovorjenem roku poravnal svojih obveznosti (Prek, 2000).

Ker pa telefonsko opominjanje kupcev ne more trajati v nedogled, si moramo postaviti neke meje. Ko izterjavni stroški presežejo višino dolga (vključno z zamudnimi obrestmi), ki bi ga morali dobiti povrnjenega, je čas, da ustavimo izterjavo in se odločimo za sodno pot ali v skrajnem primeru odpis dolga. Preden dolg odpišemo, se moramo podrobno seznaniti z likvidnostnim položajem dolžnika. Pomemben pokazatelj so morebitne nove naložbe dolžnika. V tem primeru obstaja možnost, da se stvari premikajo na bolje in se obrestuje še malo potrpežljivosti, v nasprotnem primeru pa je dolg bolje odpisati, saj so nadaljni stroški izterjave dolga, ki nikoli ne bo poplačan, nesmiselni (Vabšek, 2001).

4.2.4 IZTERJAVA DOLGOV Z DETEKTIVI

Po podatkih iz leta 2003 je bilo v Sloveniji registriranih kar 82 detektivov, od katerih jih 30 dela le občasno, le 10 jih je pa polno zaposlenih. Ti imajo sklenjene dolgoročne pogodbe z bankami. Večina naročil je s strani bank zaradi neplačevanja posojil, še več pa s strani zavarovalnic na podlagi zavarovalniških prevar (Sovdat, 2003).

Najem detektivske agencije je eden najbolj suverenih načinov izterjave dolga, za kar se ponavadi pretežno odločajo banke. To je že ustaljena praksa v tujini, medtem ko v Sloveniji še ni tako razširjena. Dejansko detektivi ne izvršujejo izterjav, ker jim zakon tega ne dovoljuje. Naloga detektivske agencije je predvsem ugotovitev premoženjskega in finančnega stanja dolžnikov. Pri tem uporabljajo izključno le legalne metode, kot je preverjanje vpisov v zemljiško knjigo, pregledovanje arhivov časopisov. Največ informacij dobijo z ustnim izročilom (nekdanje žene dolžnikov, sosedje ...).

Izterjava dolga z detektivom predstavlja najdražji način izterjave, zato se ga ne uporablja za izterjavo manjših dolžnikov, ki so fizične osebe.

4.2.5 IZVRŠBA

Kadar dolžnik ne izpolni tistega, kar mu je bilo podano s sodno odločbo, je treba sodno odločbo prisilno izvršiti. V takem izvršilnem postopku nastopata dve stranki, ki imata nasprotujoče interese. Upnik je aktivna stranka, dolžnik pa je pasivna stranka. Poznamo več vrst izvršb. Za gospodarsko izvršbo je značilno, da sta obe stranki pravni osebi, oziroma samostojna podjetnika, če je spor nastal iz gospodarske dejavnosti. Listino, iz katere izhaja upnikova terjatev, ki naj se prisilno izvrši, imenujemo izvršilni naslov. Izvršilni naslov pa mora vsebovati z zakonom določeno vsebino. Navedeni morata biti obe stranki, upnik in dolžnik, vrsta, obseg in čas izpolnitve obveznosti. Najpomembnejše pa je dejstvo, da upnik lahko zahteva izvršbo šele potem, ko postane izvršilni naslov izvršljiv. Izvršljiv pa postane, ko postane rok za prostovoljno izpolnitev dolžnikove obveznosti (Prek, 2000). Predlog za izvršbo lahko vloži tisti, ki je v izvršilnem naslovu označen kot upnik. Pomembno je, da predlog za izvršbo vsebuje vso z zakonom predpisano vsebino:

- navedba upnika in dolžnika – s polnimi podatki o naslovu,
- priložen izvršilni naslov ali verodostojna listina,
- dolžnikova obveznost,
- sredstvo izvršbe (izvršba na denarno terjatev dolžnika, izvršba na nepremičnine, izvršba na terjatev, da se izročijo in dobavijo premične stvari ali da se izroči nepremičnina, izvršba na druge premoženjske oziroma materialne pravice, izvršba na delež družbenika, izvršba na nepremičnine),
- predmet izvršbe mora biti natančno določen,
- zahtevek, naj sodišče proti dolžniku dovoli in opravi izvršbo.

Ob vložitvi predloga za izvršbo mora upnik plačati tudi sodno takso, po predpisih o sodnih taksah. V kolikor upnik ne poravnata takse po oddaji predloga za izvršbo, se šteje, kot da ga je umaknil (Prek, 2000).

S prvim januarjem je začel veljati novi pravilnik o obrazcih, vrstah izvršb in poteku avtomatiziranega izvršilnega postopka in s tem nov postopek izvršbe na podlagi verodostojne listine. Spremembe se nanašajo predvsem na višino sodnih taks, ki so po novem fiksne, kar pomeni, da sodna taksa ni odvisna od višine terjatve. Spremenil se je postopek plačila za sodne takse vseh izvršb, ki jih obravnava Centralni oddelek za verodostojno listino Okrajnega sodišča v Ljubljani (COVL). Po novem velja plačilo sodne takse z navedbo sklicne številke (pri elektronski oddaji vloge jo sistem avtomatično dodeli), kar pomeni, da upniku ni več treba pošiljati potrdil o plačilu sodne takse pristojnemu sodišču (Volk, 2008).

4.2.6 E – IZVRŠBA

Poslovni cilj projekta uvedbe e – izvršbe je bil izdajanje sklepov v dveh delovnih dneh. Centralni oddelek za verodostojno listino je ugotovil, da je bil cilj dosežen v 55 % primerov, 95 %, pa je bilo sprocesiranih v tednu dni. Povprečen čas e – izvršbe je bil 3,65 delovnega dne. Vsak stoti dolžnik se je na sklep o izvršbi pritožil, 8 – 10 % dolžnikov pa je sklep ugovarjalo (Petavs, 2009).

Sistem e – izvršbe je zelo učinkovit, zaradi česar bi lahko pričakovali, da se bo število vloženih predlogov za izvršbo zmanjšalo, saj naj bi se zmanjšalo tudi število neplačanih računov.

Dolžniki bi se boljše zavedali dodatnih stroškovnih posledic neplačanih računov, nad katerimi je bil izveden postopek izvršbe, in bi zato postali boljši plačniki. Učinkovitost bo vidna čez nekaj let, saj je v času finančne krize pričakovati več likvidnostnih težav in neplačevanja obveznosti.

5 METODE PREVERJANJA PLAČILNE NEDISCIPLINE

5.1 BONITETA PODJETJA

Boniteto podjetja tradicionalno enačijo s plačilno zanesljivostjo, plačilno ali kreditno sposobnostjo. Poudarjajo le posamezne lastnosti podjetja, zlasti likvidnost sredstev, finančno varnost in donosnost. Boniteta podjetja nam torej pove, kakšna je finančna tveganost podjetja. Sodobno pojmovanje bonitete pa upošteva še druge značilnosti podjetja in njegove povezave z okoljem. Torej gre za oceno kakovosti poslovanja, ki se odraža v zanesljivosti, solidnosti, uspešnosti in obetavnosti podjetja in upošteva tudi ekonomsko, pravno in družbeno odgovornost. Boniteto lahko označimo kot sposobnost obstanka in trajnostnega razvoja (Knez–Riedel, 2000).

5.1.1 POMEN BONITETE PODJETJA

Prvoten pomen bonitete podjetja je bilo zavarovanje pred finančnimi tveganji in tako zagotavlja finančne varnosti, medtem ko so danes upoštevana še gospodarska, družbena, politična, kulturna in okoljska tveganja. Na podlagi poznavanja bonitete podjetja izločimo tista, s katerimi je sodelovanje bolj tvegano (Knez–Riedel, 2000).

Boniteta podjetja je sporočilo, predvsem priporočilo poslovnim partnerjem, zanj pa so zainteresirane različne inštitucije, interesne skupine in nenazadnje širša javnost. Boniteta podjetja postaja čedalje bolj pomembna za oblikovanje javnega mnenja o podjetju, za ocenjevanje družbene in okoljske odgovornosti.

Boniteta podjetja je odločilna pri:

- vzpostavljanju in obnavljanju kupoprodajnih razmerij (nakupi in prodaje izdelkov in storitev, informacij, vrednostnih papirjev, terjatev...),
- naložbenih projektih, projektih prenove (npr. franšizing),
- vrednotenju podjetij,
- povezovanju in prevzemanju podjetij,
- navezovanju in vzdrževanju kooperacijskih razmerij, strateških partnerstev in zavezništov,
- javnih natečajih,
- sklepanju in ohranjanju delovnih razmerij.

Boniteta podjetja zanima predvsem poslovodne delavce (managerje), lastnike, investitorje, poslovne partnerje, kreditojemalce, zaposlene v podjetju, upravne organe podjetja, tekmece in druge (Knez-Riedel, 2000).

5.1.2 PRESOJA BONITETE PODJETJA

Boniteto podjetja pa lahko presojamo na več načinov, ki so si med seboj podobni. Metode presojanja bonitet razvijajo v znanstveno raziskovalnih inštitucijah. Večje agencije in banke razvijajo metode preko prakse in izkušenj (npr. Dun & Bradstreet, Marril Lynch) (Knez-Riedel, 2000).

Razlika med sodobnimi in tradicionalnimi metodami presojanja je v tem, da sodobne bolj poudarjajo kakovost, ne računovodske dejavnike, ter njihovo medsebojno povezovanje.

Zelo pomembno vlogo imajo razvojne možnosti podjetja, panoga, področje, v katerem podjetje deluje, pozicioniranje podjetja v panogi in odnosi med kupci in dobavitelji.

Poleg preučevanja finančnih kazalcev nam nefinančni kazalci omogočajo celovitejše ocenjevanje uspešnosti poslovanja. Nefinančni kazalci se bolj navezujejo na strateške dejavnike uspešnosti, ključne procese v podjetju, raziskovanje in razvijanje, zadovoljstvo kupcev, odnose z ljudmi in zadovoljstvo med zaposlenimi.

Sodobno presojanje bonitete podjetja se bistveno opira na realnost prikazanih prihodnjih poslovnih rezultatov, oceno prihodnjih generiranih denarnih tokov in izkaz finančnega izida. Podlago za presojo bonitete podjetja pa predstavlja letno poročilo, katerega okviri so predpisani s Slovenskimi računovodskimi standardi (finančni del letnega poročila), dodatne informacije pa lahko v pojasnilih objavi podjetje samo (poslovni del letnega poročila) (Polšak-Papič, 2004).

6 PRIMER REŠEVANJA PLAČILNE NEDISCIPLINE V PRAKSI

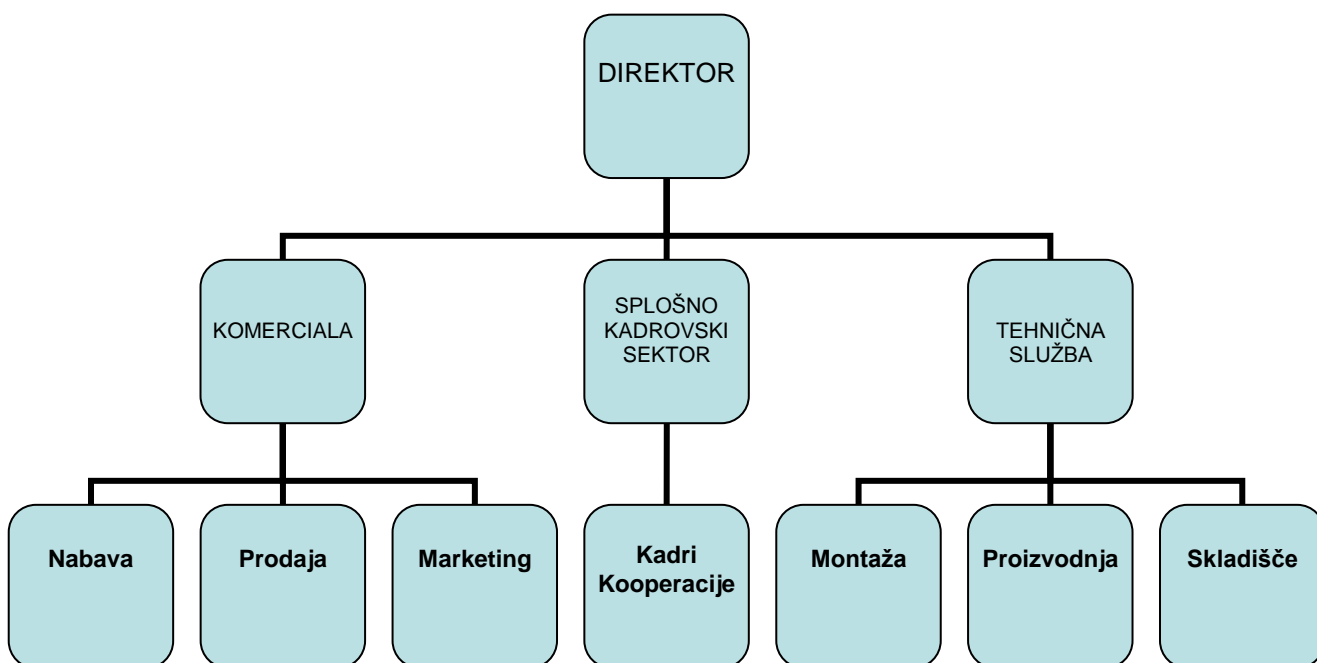
6.1 PAN ELEKTRONIK, D. O. O.

Podjetje PAN elektronik je bilo kot družba z omejeno odgovornostjo ustanovljeno leta 1989. Na začetku so bilo v podjetju zaposleni štirje delavci. Od tega sta bila dva lastnika, ki sta opravljala vodstvene funkcije, pri čemer je bil glavni poudarek na nabavi ustreznih surovin za proizvodnjo, saj je bila celotna gospodarsko družbena situacija v Jugoslaviji nenaklonjena razvoju podjetij v zasebni lasti, ter uvozu ustreznega elektro materiala. Dva delavca sta bila zaposlena v proizvodnji in sta sestavljala alarmne centrale, namenjene slovenskemu trgu.

V obdobju desetih let se je podjetje dobro pozicioniralo na slovenskem trgu. Zaradi majhnosti slovenskega trga in nekonkurenčnosti v primerjavi z velikimi svetovnimi proizvajalci alarmnih central je podjetje ob prehodu v 21. stoletje našlo svojo poslovno priložnost v montaži in vzdrževanju protivlomnega sistema, videonadzornega sistema, protipožarnega sistema, kontrole pristopa, mehanskega

varovanja, sistema za detekcijsko merjenje eksplozivnih plinov in rentgenskih sistemov za pregled prtljage.

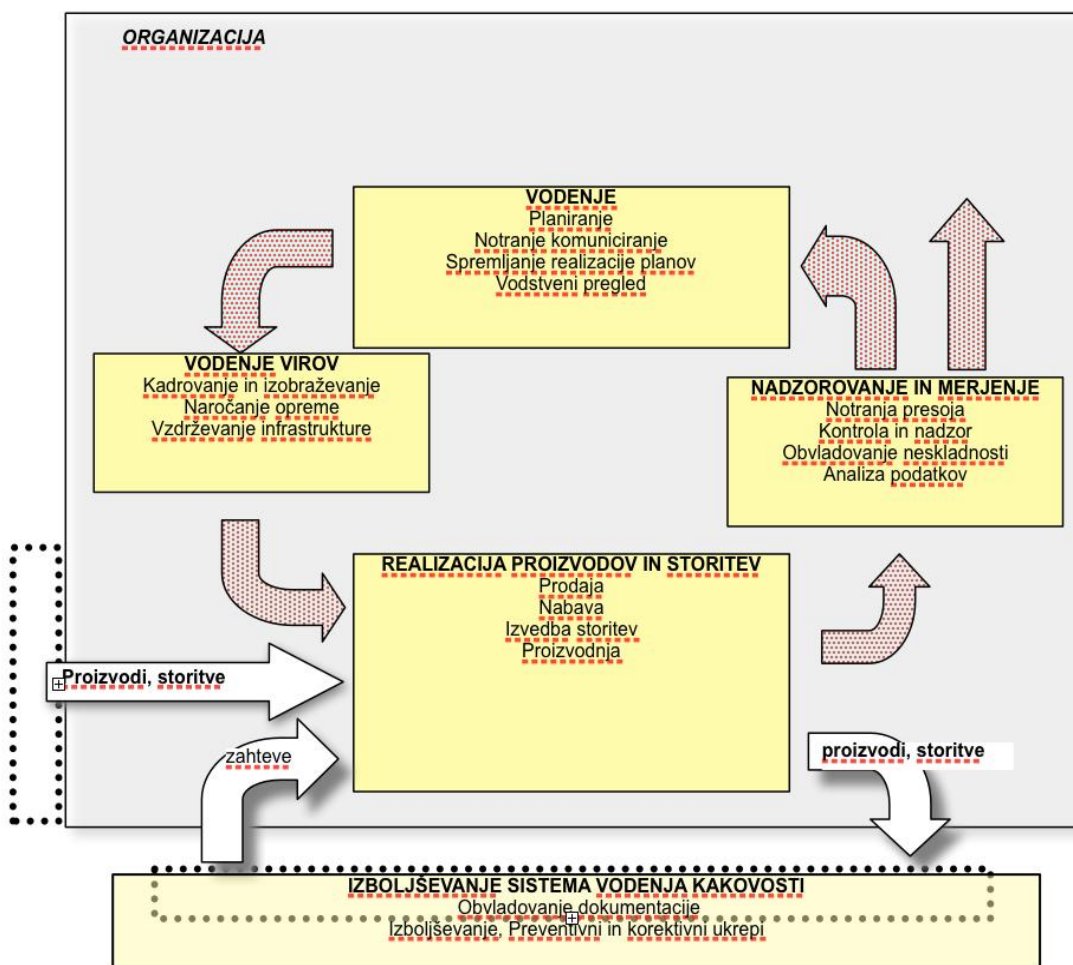
V zadnjih desetih letih je podjetje na novo zaposlilo osem ljudi.

Slika 6: Organizacijska shema PAN elektronik, d. o. o. (Poslovník kakovosti, 2010).

Podjetje obvladuje vse poslovne funkcije, ki jih najdemo v večjih podjetjih; vodenje podjetja, prodajo in marketing, projektiranje, kontrolo kakovosti, proizvodnjo, nabavo in skladišče. S poslovnimi pogodbami pa za kupce organizira tudi servisno službo s 24 urnim dežurstvom.

Razvoja izdelkov trenutno ni v taki meri, da bi lahko predstavljal pomembnejšo vlogo v dejavnosti podjetja. Projektiranje sistemov tehničnega varovanja in svetovanje poteka na osnovi tujih ter lastnih spoznanj. Podjetje ni izvozno usmerjeno, a s svojo prilagodljivostjo konkurira ostalim dobaviteljem podobnih storitev na območju celotne Slovenije. Prav zato je poslovno zelo uspešno. Konkurenčnost in ustrežanje najvišjim predpisom in standardom nam zagotavlja tudi certifikat ISO 9001:2008, ki ga ima podjetje že od leta 1991.

Slika 7: Organizacijski procesi PAN elektronik, d. o. o. (Poslovník kakovosti, 2010).

Vse sile so usmerjene samo na področje inženiringa in svetovanja in realizacije tehničnega varovanja. Usmeritev podjetja je v pridobivanju kupcev in trgov, ki jim večina konkurentov ne more zadovoljiti njihovih specifičnih potreb, predvsem pa v pokrivanje specialnih zahtev. Zaradi dolgoletnih izkušenj na tem področju je podjetje sposobno zadovoljiti vse specialne zahteve in najti tako tehnično rešitev, da v največji meri zadovolji posebne zahteve kupca. Zato so naše bodoče razvojne usmeritve orientirane v zadovoljevanje posebnih zahtev kupcev in s tem v izdelavo najzahtevnejših in okolju prijaznih storitev in izdelkov.

Podjetje posluje zelo uspešno. Dosegamo preko 6 % tržni delež v dejavnosti, kar je zaradi zelo močne konkurence velik uspeh. Vsa razpoložljiva sredstva in dobiček smo vložili v razvoj in opremo.

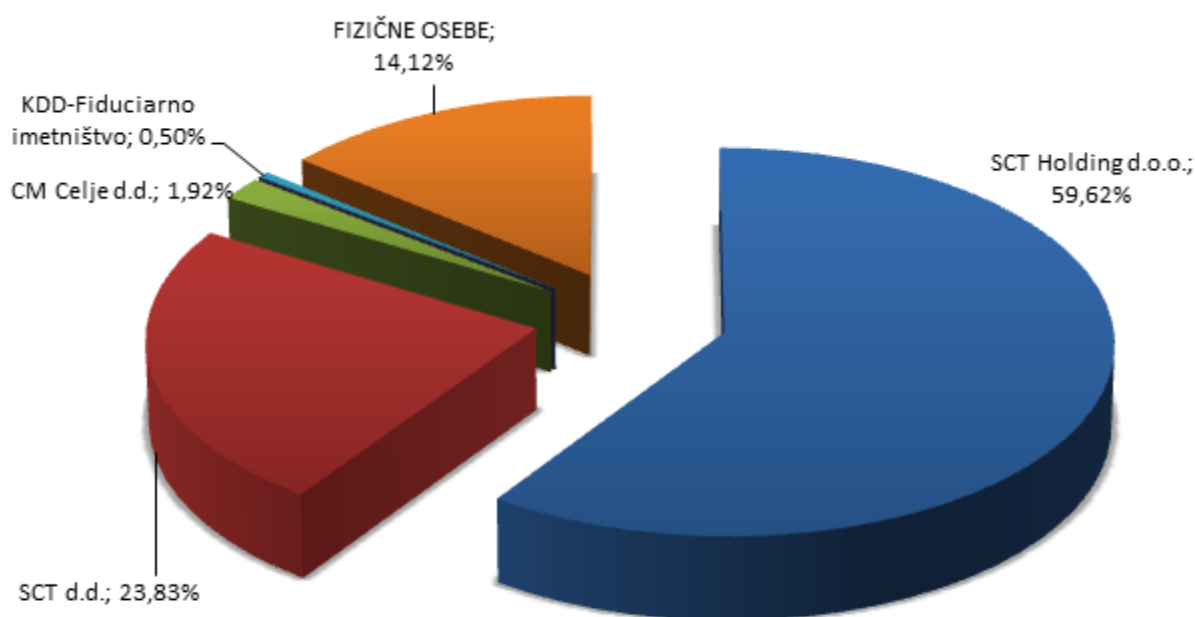
6.2 SCT, D. D.

Podatki o podjetju SCT, d. d. so povzeti po njihovi uradni spletni strani, kjer navajajo:

delniška družba SCT je največje gradbeno podjetje v Sloveniji. Je celovit sistem s specializiranimi dejavnostmi, ki si je svoje izkušnje pridobival ob gradnji najzahtevnejših objektov v Sloveniji in v svetu. Njihove dejavnosti segajo na skoraj vsa področja sodobnega gradbeništva: inženiring, visoke in nizke gradnje ter specializirane gradbene dejavnosti, kot so železokrivstvo, tesarstvo, proizvodnja strojev ter druge.

Gradijo ceste, mostove, viadukte, nadvoze, podvoze, predore, železnice, letališča, pristanišča, stanovanjske soseske, industrijske in energetske objekte, poslovne in reprezentančne objekte, hotele, bolnišnice, šole, sakralne objekte, športna središča, čistilne naprave in še vrsto drugih objektov. SCT je zgradil že več kot 11.000 objektov in zgradb ter 4500 kilometrov cest, kar je dosežek ne le v domačem, temveč tudi v svetovnem merilu.

Učinkovita organiziranost, integracija raznovrstnih storitev s področja gradbeništva, moderna tehnologija, preverjena kakovost storitev in izdelkov, sodoben informacijski sistem, tradicija razvojno-raziskovalnega dela, generacije vrhunskih gradbenih strokovnjakov in razvoj lastne metodologije dela uvrščajo SCT v vrh današnje gradbene stroke. SCT je tako sinonim za slovensko gradbeništvo. Od tod tudi zaupanje številnih investitorjev doma in po svetu.

Slika 7: Lastniška struktura SCT, d. d. (vir internet 2011).

SCT, d. d., je vodilno in diverzificirano gradbeno podjetje v Sloveniji, usposobljeno za izvedbo zahtevnih infrastrukturnih projektov na področjih izgradnje avtocestnega omrežja, izgradnje energetskih in ekoloških objektov, letališč, pristanišč, projektov visokih gradenj in zasebnega značaja, kot so bolnišnice, objekti kulturnega in sakralnega pomena ter zahtevni poslovno-stanovanjski objekti, ter modernizacije in izgradnje železniške infrastrukture.

S kreativnim in kakovostnim delom, izboljšavami in inovativnostjo na področjih svojih poslovnih aktivnosti, izkušnjami, pripadnostjo zaposlenih družbi, dosegajo nadpovprečne rezultate, s tem pa zagotavljajo stabilno in trajno rast njihovega podjetja in drugih udeležencev v poslovnih procesih, in donose lastnikom. Glede na naravnost k doseganju rezultatov in dobička pri poslovanju, družba skrbi za socialno varnost, delovno okolje in osebno napredovanje zaposlenih; večji kot je slednji, večja je njihova socialna varnost, boljše je delovno okolje in večje so možnosti osebne uveljavitve.

Vizija družbe SCT, d. d., je doseči vodilni tržni delež v Republiki Sloveniji na področjih svojih poslovnih aktivnosti v obdobju 2010 do 2016 in kot inženiring firma:

- ostati glavni pogodbeni partner na področju izgradnje avtocestnega omrežja,
- ostati pomemben pogodbeni partner zahtevnih visokih gradenj,
- postati glavni pogodbeni partner na področju modernizacije in novogradenj železniške infrastrukture,
- postati integrator drugih specializiranih slovenskih in tujih gradbenih podjetij ter podizvajalcev na zahtevnejših projektih, ob hkratnem povečanju uspešnosti svojega poslovanja.

Kljub zgoraj napisanemu danes vsi vemo, da se vizija SCT, d. d. ni uresničila, saj je podjetje v prisilni poravnavi in upnikom skupaj z vsemi garancijam za dobro izvedbo del dolguje preko 450.000.000 eur.

6.3 PROJEKT LETALIŠČE MARIBOR

Podjetje PAN elektronik, d. o. o. je novembra 2009 sklenilo Pogodbo o enotnem nastopanju in predložitvi skupne ponudbe v postopku javnega naročila Ministrstva za promet Republike Slovenije za Novogradnjo objekta B in obnovo objekta A potniškega terminala letališča Maribor, s katerim je bila družba SCT, d. d. imenovana za vodilnega partnerja, pri čemer delo partnerji prevzamejo skupno, kot enoten izvajalec. Do naročnika nosijo neomejeno solidarno odgovornost, vsak partner pa odgovarja za izvedbo del in nosi stroške v skladu z delitvijo del, sklenjene z naročnikom Ministrstvom za promet Republike Slovenije.

V pogodbi je med drugim jasno opredeljen tudi obračun izvršenih del, in sicer da bo vodilni partner (SCT, d. d.) vsakokrat prejeti znesek, v deležu, ki se v skladu s situacijo nanaša na posameznega partnerja, v roku sedmih dni nakazal posameznemu partnerju.

Ob sklepanju pogodbe so bili vanjo ob vztrajanju našega svetovalca vključeni določeni inštrumenti zavarovanja plačila, saj bi že eventuelno delno neplačilo ali

plačilo z večjo zamudo najprej ogrozilo plačilno sposobnost našega podjetja, v nadaljevanju pa tudi likvidnost in s tem povezan morebitni propad našega podjetja.

V skladu s pogodbo nam je bil vodilni partner dolžan predložiti garancijo – bianco menico, ter pooblastilo za izpolnitev menice.

Podpis te pogodbe je za naše podjetje predstavljal velik izziv, tako s finančnega kot tudi iz izvajalskega vidika.

Glede na velik obseg del in terminsko vezano izvedbo na druge izvajalce smo takoj po podpisu pristopili k pogajanju z našim poslovnim partnerjem iz tujine, ki proizvaja rentgensko opremo za pregled prtljage in je največji tovrstni proizvajalec na svetu. Glavni predmet pogajanj je bila izboritev najboljše cene, plačilnih pogojev in roka dobave. Samo dogovorjena nabavna vrednost zgoraj omenjenega rentrena je predstavljala 75 % pogodbene vrednosti. Njihov pogoj je bilo avans plačilo, in sicer tretjina vsega pogodbene zneska, za zagonske stroške. Zaradi dobre poslovne prakse predhodnih let nam to plačilo še ni povzročalo finančne obremenitve, saj smo glede na podpisano pogodbo pričakovali obrat finančnih sredstev v roku petnajstih mesecev.

Izvedba naših del je bila razdeljena v tri gradbene situacije, prva začasna situacija je predstavljala 80 % pogodbene vrednosti, druga začasna situacija je predstavljala 10 % pogodbene vrednosti. Tretja oziroma obračunska situacija ni bila izdana zaradi predčasne prekinitve pogodbe in zaustavitve del na objektu.

Zaradi nastale gospodarske situacije in medijskega linča vseh gigantskih gradbenih podjetij smo se zavedali resnosti položaja in pravilno sklepali, da SCT, d. d. ne bo izpolnil svoje pogodbene obveznosti ter v dogovorjenem roku plačal izstavljene situacije.

Po zapadlosti plačila smo k reševanju problema pristopili sistematsko. Telefonski razgovor z naročnikovo finančno službo ni obrodil sadov, saj so jasno in glasno povedali, da podizvajalcem ne plačujejo nastalih obveznosti in tudi naše podjetje ni izjema. Prav tako se niso odzivali na poslana pisma opominov. Ostal nam je še predlog za dovolitev izvršbe na podlagi verodostojne listine (e-izvršba), katero smo podali na pristojno sodišče. Zaradi neplačila situacije je bil naročniku poslan dopis s strani naše odvetnice, kjer so bili pozvani o nemudnem izvršilu plačila, sicer bo pogodba vse do prejema plačila začasno prekinjena, vendar odgovora nismo prejeli, tako da nam je ostala še zadnja možnost za poplačilo terjatev – to je bianco menica, ki je bila pogoj za podpis pogodbe z naročnikom.

Menica je bila unovčena dva dni pred izplačilom njihovih osebnih dohodkov, saj smo predvidevali, da imajo takrat dovolj denarnih sredstev na transakcijskem računu. Po uspešni unovčitvi menice je bil naročniku zopet podan dopis, kjer jih obveščamo, da smo unovčili menico, katera nam je bila podana za zavarovanje obveznosti po pogodbi. Menica je bila po opravljenem protestu v prostorih družbe SCT, d. d. unovčena, predstavlja pa seštevek obveznosti iz naslova 1. in 2. začasne situacije, ter iz naslova zamudnih obresti. Opozorjeni so bili tudi, da je bilo unovčenje menice izvedeno izredno korektno, saj so bili pred unovčitvijo menice večkrat pozvani k plačilu zapadlih obveznosti, vloženi pa so bili tudi izvršni predlogi, zadnja možnost pa jim je bila dana ob protestu menice, a tudi te možnosti niso izkoristili.

Obveščeni so bili tudi, da so dela na letališču ustavljena, pripravljene smo nemudoma nadaljevati, a zaradi spremenjenih okoliščin pod drugačnimi pogoji.

Zaradi plačilne nediscipline naročnika smo začasno ustavili dokončanje del. V tem času je Ministrstvo za promet zaradi nelikvidnosti SCT, d. d. prekinilo pogodbo in s tem ustavilo delo vseh podizvajalcev. Ker je Ministrstvo po krovni pogodbi unovčilo garancijo SCT, d. d., je ta posledično unovčil bančne garancije za dobro izvedbo pogodbenih del, katero smo jim morali predložiti ob podpisu pogodbe.

Glede na situacijo, v kateri je trenutno podjetje SCT, d. d., se je posel na projektu letališče Maribor za naše podjetje iztekel dokaj ugodno, saj smo z unovčitvijo menice dobili povrnjena vsa vložena sredstva, vključno z zamudnimi obrestmi in tako podjetje kljub unovčitvi bančne garancije za dobro izvedbo pogodbenih obveznosti in visokih stroškov odvetniških storitev projekt ni zaključilo v rdečih številkah. Posledično projekt tudi ni ogrozil likvidnosti in finančne kredibilnosti našega podjetja.

7 ZAKLJUČEK

Problem plačilne nediscipline v času gospodarske nestabilnosti je zelo aktualen, zato mu je nujno potrebno nameniti veliko pozornosti. Ni samo pomembno dejstvo, koliko podjetje proda, temveč tudi koliko terjatev je bilo dejansko plačanih v dogovorjenem roku. Da bi se podjetje težavam z neplačili lahko izognilo, je pomembno spremljanje bonitetne ocene podjetja.

V diplomski nalogi sem zajela del problematike, s katero se srečujejo tako velika kot srednja in majhna podjetja v Sloveniji. Za prodor podjetja je potrebna dobra poslovna ideja, da se uveljavi, ko je enkrat uveljavljeno, je pomembno, da sledi novostim na trgu in da ima urejene finančne tokove.

Problem finančne nediscipline je v zadnjih desetih letih postal že folklor v slovenskem gospodarstvu. Problem plačilne nediscipline se prične že pri vladnih organizacijah, zato ni nič nenavadnega, da so tako prakso prevzela tudi velika monopolna podjetja z vplivnimi vodilnimi, ki so včasih tudi politično aktivirani.

Srednja in mala podjetja kljub svoji dobri pozicioniranosti v svoji stroki težko konkurirajo in poslovno uspevajo v tekmi z velikimi podjetji, ki imajo na voljo veliko število strokovnjakov različnih strok in podporo v političnih strankah. Zaradi svoje pozicioniranosti v gospodarstvu so tako velika podjetja v prednosti že pri samih pogajalskih izhodiščih za podpis podizvajalskih pogodb. Kot šibkejša pogodbeni stranka le s težavo izboriš ustrezne inštrumente zavarovanja plačil, ki bi v primeru neplačil zagotavljali pokritje stroškov nabavljenega materiala in izvedenega dela. V nasprotnem primeru pa je v nekaterih primerih že pri sami oddaji ponudb določeno zavarovanje resnosti ponudbe, ki gre v breme ponudnika, ne glede na izid razpisa. Tu ne gre zanemariti dejstva, da je večina razpisov pisana za točno določenega ponudnika.

Dejstvo je, da je temeljni greh storjen tudi s prodajo kupcem, za katere je značilno, da so neplačniki, ne da bi prej preverili tudi njihovo plačilno sposobnosti, ker je

prodaja v resnici realizirana šele tedaj, ko je plačana. Izvirna napaka je tudi v tem, da upniki predolgo čakajo z opominjanjem svojih dolžnikov k plačilu in s tem, ko z različnimi tehnikami izterjave ne vztrajajo do konca.

V našem praktičnem primeru, opisanem v tej diplomski nalogi, je jasno pokazano, da je treba k realizaciji različnih tehnik izterjave dolga pristopiti takoj, ko terjatve nastanejo. Nikoli se ne ve, kaj bi se zgodilo v našem primeru, če ne bi reagirali takoj. Podjetje SCT, d. d. je v prislini poravnavi in lahko bi bilo tudi naše podjetje.

LITERATURA IN VIRI

Knjige:

1. Berk, A. (2002). Učinki zakonodajnega urejanja plačilne discipline v slovenskem gospodarstvu. Magistrsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta
2. Berk, A. et al. (2005). Obvladovanje tveganja: skrivnosti celovitega pristopa. Ljubljana: GV.
3. Cerar, M. (2008). Žrtve plačilne nediscipline so majhni. Delo-FT
4. Djenadić, Z. (2007). Plačilna nedisciplina v Sloveniji in Evropi. Diplomsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta
5. Geffroy, E. K. (1996). Kupec – nepotrebno zlo. Ljubljana: Center za tehnološko usposabljanje.
6. Habjan, B. (1991). Uspešna izterjava. Ljubljana: INFIN
7. Kavs, K. (2009). Načini zavarovanja in izterjave dolgov od dolžnikov. Diplomsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta
8. Knez-Riedel, J. (2000). Pojmovanje in presojanje bonitete podjetja. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije
9. Pfeifer, A. (2010). Plačilna nedisciplina in možnosti učinkovitejšega poplačila terjatev do kupcev. Diplomsko delo. Kranj: Višja strokovna šola B & B
10. Polšak Papič, U. (2004). Sodobno presojanje bonitete bančnih komitentov s pomočjo ekspertnega sistema za večparametrsko odločanje. Diplomsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta
11. Prašnikar, J. et al. (2002). Analiza plačilnih navad in plačilne discipline v Sloveniji. Ljubljana: RCEF
12. Predlog zakona o finančnem poslovanju podjetij. Poročevalec, Ljubljana, 38/1999.
13. Prek, M. (2000). Učinkovita izterjava dolgov. Ljubljana: Primath
14. Prek, M. et al. (1996). Učinkovita izterjava dolgov. Ljubljana: Primath
15. Sibinčič, J (2008). Kako uspešno izterjati dolg? Revija Kapital

Spletne strani:

1. Ademovič, A. (2007). Finančna (ne)disciplina: Pot do svojega denarja (dostopno 17. 03. 2011). (URL: <http://www.revijakapital.com/kapital/naslovnatema.php?idclanka=4602>)
2. Gospodarska zbornica Slovenije (GZS) (2010). Plačilna nedisciplina – vzroki in načini reševanja (dostopno 17. 03. 2011). URL: http://www.likvidnost.gzs.si/slo/zakonodaja_stalisca_pobude/52713).
3. Klun, M. (2008). Uvodni nagovor na mednarodnem posvetu o plačilni nedisciplini (dostopno 17. 03. 2011). (URL: <http://www.ozs.si/ASPDatoteka.asp?ID=5207>)
4. Kovač, M. (2011). Kultura plačilne nediscipline (dostopno 01. 02. 2011). (URL: <http://finance.si/301510/Kultura-pla%EBilne-nediscipline>)
5. Paluc, C. (2008). Poslovna likvidnost (dostopno 17. 03. 2011) (URL: <http://www.vecer.si/clanek200810140369713>)
6. Petrov, S. (2007). Kako imeti dobre odnose tudi z neplačniki (dostopno 03. 05. 2011). (URL: <http://www.finance.si/176159>)
7. Rijavec, A. (2011). Z ZPreZP nad plačilno nedisciplino (dostopno 17. 05. 2011). (URL: <http://findinfo.si/DnevneVsebine/Aktualno.aspx?id=65240>)
8. SCT, d. d. predstavitev podjetja, vizija, poslanstvo (dostopno 02. 06. 2011) (URL: <http://www.sct.si/predstavitev.aspx>).
9. Sovdat, P. (2003). Z detektivi le na velike dolžnike (dostopno 03. 05. 2011). (URL: <http://www.finance.si/57651>)
10. Šenk, B. (2008). Kako do svojega denarja (dostopno 17. 05. 2011). (URL: <http://www.finance-akademija.si/?qo=article&artid=231379>)
11. Šubic, P. (2008). Najbolj prizadane mikro, mala in srednja podjetja (dostopno 17. 05. 2011). (URL: <http://www.finance.si/218915?src=pj220708>)
12. Vabšek, S. (2001). Telefonska izterjava – prijazno in vztrajno (dostopno 01. 02. 2011). (URL: <http://www.finance.si/15267>)
13. Vovk, D. (2008). Takse v izvršbi: Nove takse v izvršbi (dostopno 17. 05. 2011). (URL: <http://www.revijakapital.com/dfs/clanki.php?idclanka=151>)
14. Zadnik, B. (2011). Pogled na krizo s stališča inženirja (dostopno 12. 02. 2011). (URL: <http://www.izs.si/knjiznica/glasilo-izsnovo/letnik-2011/letnik-14-stevilka-57/pozdravljeni/beseda-predsednika-upravnega-odbora-maticne-sekcije-gradbenih-inzenirjev/>)

Zakoni in predpisi:

1. Zakon o finančnem poslovanju podjetij (ZFPPod) (Ur.l. RS, št. 54/1999 s popravki in dopolnitvami).
2. Zakon o gospodarskih družbah (ZGD) (Ur.l. RS 30/1993 s popravki in dopolnitvami).
3. Zakon o gospodarskih družbah 1 (ZGD 1) (Ur.l. RS, št. 42/2006).
4. Zakon o preprečevanju zamud pri plačilih (ZPreZP) (Ur.l. RS, št. 18/2011).
5. Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji (ZPPSL) (Ur.l. RS, št. 67/1993 s popravki in dopolnitvami).
6. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji (ZPPL-A) (Ur.l. RS, št. 39/1997).
7. Evropska direktiva 2000/35/ES (Uradni list Evropske unije, 17/Zv.1, 2000).
8. Obligacijski zakonik (OZ) (Ur.l. RS, št. 83/2001 s popravki in dopolnitvami).

Interni dokumenti:

1. PAN elektronik, d. o. o.; Arhiv 2009, 2010, 2011

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Garancija za resnost ponudbe (Vir Nova ljubljanska banka, 2011)

Priloga 2: garancija za pravočasno plačilo (Vir Nova ljubljanska banka, 2011)

KAZALO SLIK

Slika 1: Poslovni subjekti z dospelimi neporavnanimi obveznostmi nad 5 dni neprekinjeno (AJPES, zadnje poročilo, 10. 06. 2011).

Slika 2: dospele neporavnane obveznosti pravnih subjektov v EUR (AJPES, zadnje poročilo, 10. 06. 2011).

Slika 3: Število SP in drugih fizičnih oseb z dospelimi neporavnanimi obveznostmi nad 5 dni neprekinjeno (AJPES, zadnje poročilo, 10. 06. 2011).

Slika 4: dospele neporavnane obveznosti SP in drugih fizičnih oseb v EUR (AJPES, zadnje poročilo, 10. 06. 2011).

Slika 5: vzorec bianco menace (vir: splet)

KRATICE IN AKRONIMI

AJPES	Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve
APPNI	Agencija Republike Slovenije za plačilni nadzor, nadziranje in informiranje
GZS	Gospodarska zbornica Slovenije
OZ	Obligacijski zakonik
UMAR	Urad za makroekonomske analize in razvoj
Ur. l. RS	Uradni list Republike Slovenije
ZDru-1	Zakon o društvih
ZFPPod	Zakon o finančnem poslovanju podjetij
ZGD 1	Zakon o gospodarskih družbah
ZK	Zemljiška knjiga
ZM	Zakon o menici
ZPreZP	Zakon o preprečevanju zamud pri plačilih
ZPSSL	Zakon o prisilni poravnavi, stečajju in likvidaciji in njegova sprememba (ZPSSL-A)

Priloga 1: Garancija za resnost ponudbe

Nova Ljubljanska banka d.d., Ljubljana (v nadaljevanju: **Banka**) izjavlja, da je seznanjena:

- da namerava [...] (v nadaljevanju: **Naročnik garancije**) predložiti svojo ponudbo [...] (v nadaljevanju: **Upravičenec**) skladno s pogoji razpisa, ki ga je Upravičenec dne [...] objavil za [...vnesite naslov razpisa oziroma kratko vsebino razpisa] (v nadaljevanju: **Razpis**),
- da je Naročnik garancije skladno s pogoji Razpisa dolžan Upravičencu predložiti bančno garancijo za resnost ponudbe v višini [...] % od vrednosti naročila t.j. [...] EUR.

Banka se s to garancijo nepreklicno in brezpogojno obvezuje, da bo Upravičencu na njegov prvi pisni poziv, ki mu bo priložena pisna izjava Upravičenca, da je skladno s pogoji Razpisa upravičen do plačila po tej garanciji:

- a) bodisi ker je Naročnik garancije umaknil ali spremenil ponudbo v času njene veljavnosti, navedene v ponudbi,
- b) bodisi ker je Naročnik garancije, ki ga je Upravičenec v času veljavnosti ponudbe obvestil o sprejetju njegove ponudbe, zavrnil sklenitev pogodbe in s tem ravnal v nasprotju s pogoji Razpisa,
- c) bodisi ker Naročnik garancije, ki ga je Upravičenec v času veljavnosti ponudbe obvestil o sprejetju njegove ponudbe, ni predložil ali je zavrnil predložitev bančne garancije za dobro izvedbo pogodbenih obveznosti in s tem ravnal v nasprotju s pogoji Razpisa, plačala vsak znesek do najvišjega skupnega zneska

[...] EUR
(z besedo [...] 00/100 evrov).

Z vsakim delnim plačilom po tej garanciji, se obveznost Banke ustrezno zmanjša za izplačani znesek.

Ta garancija ni prenosljiva.

Ta garancija stopi v veljavo z dnem izdaje. Ne glede na to, ali je ta garancija Banki vrnjena, obveznosti Banke po tej garanciji prenehajo, če Banka ne prejme pravilnega pisnega poziva za unovčenje najkasneje do vključno [...], če ta dan ni delovni dan, pa predhodni delovni dan, in sicer do 15. ure. Pred navedenim dnem ta garancija preneha veljati samo pod pogojem, da Banka prejme izvornik te garancije, skupaj z izjavo Upravičenca, da se odpoveduje svojim zahtevkom po tej garanciji.

Šteje se, da je pisni poziv za unovčenje te garancije pravilen, če je dostavljen Banki v originalu na zgoraj navedeni naslov, s priporočeno pošto pošiljko ali po kurirju in vsebuje sklicevanje na številko te garancije.

Za potrebe te garancije se za delovni dan šteje vsak dan razen sobot, nedelj, praznikov in dni, na katere Banka ne posluje z običajnim delovnim časom in v običajnem obsegu poslovanja.

Za presojo pravic in obveznosti Banke in upravičenca po tej garanciji se uporabljajo predpisi, veljavni v kraju sedeža Banke. Za reševanje morebitnih sporov po tej pogodbi je pristojno stvarno pristojno sodišče v kraju sedeža Banke.

[podpisa in žig]

Priloga 2: Garancija za pravočasno plačilo

Nova Ljubljanska banka d.d., Ljubljana (v nadaljevanju: **Banka**) izjavlja, da je seznanjena:

- da sta [...] (v nadaljevanju: **Naročnik garancije**) in [...] (v nadaljevanju: **Upravičenec**) dne [...] sklenila [...] pogodbo [...vnesite naslov pogodbe, datum in morebitno številko pogodbe] (v nadaljevanju: **Pogodba**), s katero se je Naročnik garancije med drugim zavezal, da bo pravočasno plačal dobavljeno blago v višini [...] (v nadaljevanju: **Osnovna obveznost**),
- da je Naročnik garancije skladno s Pogodbo dolžan Upravičencu predložiti bančno garancijo za pravočasno plačilo [...] % pogodbenega zneska t.j. [...] v roku [...].

Banka se s to garancijo nepreklicno in brezpogojno obvezuje, da bo Upravičencu na njegov prvi pisni poziv, ki mu bo priložena pisna izjava Upravičenca, da Naročnik garancije ni izpolnil Osnovne obveznosti [ter faktura in odpremni dokument], plačala vsak znesek do najvišjega skupnega zneska

[...] EUR
(z besedo [...] 00/100 eurov).

Z vsakim delnim plačilom po tej garanciji, se obveznost Banke ustrezno zmanjša za izplačani znesek.

Ta garancija ni prenosljiva.

Ta garancija stopi v veljavo z dnem izdaje. Ne glede na to, ali je ta garancija Banki vrnjena, obveznosti Banke po tej garanciji prenehajo, če Banka ne prejme pravilnega pisnega poziva za unovčenje najkasneje do vključno [...], če ta dan ni delovni dan, pa predhodni delovni dan, in sicer do 15. ure. Pred navedenim dnem ta garancija preneha veljati samo pod pogojem, da Banka prejme izvirnik te garancije, skupaj z izjavo Upravičenca, da se odpoveduje svojim zahtevkom po tej garanciji.

Šteje se, da je pisni poziv za unovčenje te garancije pravilen, če je dostavljen Banki v originalu na zgoraj navedeni naslov, s priporočeno poštno pošiljko ali po kurirju in vsebuje sklicevanje na številko te garancije.

Za potrebe te garancije se za delovni dan šteje vsak dan razen sobot, nedelj, praznikov in dni, na katere Banka ne posluje z običajnim delovnim časom in v običajnem obsegu poslovanja.

Za presojo pravic in obveznosti Banke in upravičenca po tej garanciji se uporabljajo predpisi, veljavni v kraju sedeža Banke. Za reševanje morebitnih sporov po tej pogodbi je pristojno stvarno pristojno sodišče v kraju sedeža Banke.

[podpisa in žig]